

BRASSÓI LAPOK

TELEFON-INTERURBAN: Szerkesztőség és kiadóhivatal 1-77 és 82 szám

POLITIKAI NAPILAP
Főszerkesztő: SZELE BÉLA dr.

Szerkesztőség * Kiadóhivatal * Nyomda
BRASSÓ, KAPU-UTCA 56-58 szám

Az egész ország alá volt aknázva

Föltárulnak a közelmúlt sötét titkai

Zelea Codreanu október 7-iki napiparancsa, amelyből kiderül, hogy Vajda volt belügyminiszter gyáva és büns passzivitása segítette elő a sötét szervezkedést

Csendőrök és rendőrök a Vasgárda szolgálatában

Bukarest, január 8.

A Socor ellen elkövetett sajnálatos, de szerencsére sikertelen maradt merényletnek megvolt az a nagy horderejű haszna, hogy a hatóságok végre komolyan hozzáfogtak a terrrorszervezetek aknamunkájának leleplezéséhez. A megindított nyomozás már az első napokon szenzációs adatokat szolgáltatott, ezek azonban eltörpülnek azok mellett az írásos bizonyítékok mellett, amiket a Dimineata a nyomozó hatóságoktól a tegnap szerzett meg. Olyan dolgok derülnek ki ezekből a megszerzett írásos bizonyítékokból, amelyek a legmegdöbbentőbb dokumentálják azt a kétségbeesett helyzetet, amelybe az egymásután következő kormányok gyengesége az országot sodorta. Most már nincs semmi helye és értelme a titkolózásoknak. Minden kétséget kizáróan meg lehet állapítani, hogy az országot teljesen aláaknázták azok a jobboldali terrrorszervezetek, amelyek a jelenlegi társadalmi rend megdöntésére a kormányok jóindulati elnézésével, talán támogatásával a hazafiaság jelszavai alatt megrendezték a bukovinai zavargásokat, a borsai parasztzendülést, a nagyváradi, kolozsvári, jásii fosztogatásokat.

Tartózkodunk a további kommentároktól, mert ezeket a jelenlegi helyzetben nincs is szükség. A kormányok éppen úgy, mint az az ország higgadtabb és megfontoltabb rétegének tökéletesen elég a helyzet megértésére annak az írásos dokumentumnak az ismertetése, amit a Dimineata nyomán alább közlünk.

Zelea Codreanu körtávirata október 7-ről

A Mihály angyal szervezet parancsnoka, Zelea Codreanu, a múlt év október hetedikén körrendeletet intézett a szervezet összes vidéki parancsnokságaihoz. Ebből a körtáviratból kettőt sikerült megszerezniük a nyomozó hatóságoknak. Az aláírás mindkettőn Zelea Codreanu. A borítékok hiányának s így egyelőre nem sikerült megállapítani, hogy a „szigorúan bizalmas” levél kinek a magáciméjére érkezett. Belül, a levélben azonban ezek a címek állnak: A campulungi II. Batalion, a marosludasi III. Batalion. A körrendelet egyik példánya tehát Campulungba, a másik Marosludásra ment, a szervezet ottani batalionjaihoz. Az következik ebből, hogy a többi „batalionok” is ugyanezt a rendeletet kapták, a helyi viszonyoknak megfelelő módosításokkal esetleg, amint ez a kéznél levő két levélből megállapítható.

A rendelet egyébként a következő mondatokkal kezdődik:

Tekintettel arra, hogy ujabban úgy a katonai, mint a civilhatóságok elnézőbbek lettek a liga tagjaival szemben, meg kell kettőzni az aktivitást és teljes erővel azon kell lenni, hogy az ősz folyamán az összes előkészületek megfolytörjenek. A hatóságok elnézőbb magatartása egyébként annak az intervenciónak a következménye, amit a liga vezetőség a belügyminisztériumban és egy másik magas intézménynél megkockáztatott. Miután számolni kell azzal, hogy az elnéző magatartás gyorsan megváltozhatik, a liga tagjai tartsák magukat az alábbi napiparancshoz:

I. pont: hadseregszomle.

A sejtőfőnökök haladéktalanul állítsák össze a kimutatásokat a liga esküt tett tagjairól, mert a vezetőségnek tudnia kell, hogy hány ember fölött rendelkezik.

A kimutatásokat legkésőbb november elsejéig el kell küldeni a jásii központhoz, a liga főhadiszállására. Új tagok felvételénél a legszigorúbb mértéket kell alkalmazni. Csak azok kerülhetnek be a legionáriusok közé, akik teljes engedelmisséget fogadnak és a fő-

parancsnok rendelkezéseit habozás és gondolkodás nélkül teljesítik.

II. pont: haditanács.

Ennél a pontnál a napiparancs a helyi viszonyok szerint módosul. A campulungi levél így rendelkezik: Haladéktalanul tanácskozással kell gyűjteni a kinevezett csapatparancsnokokat s közölni velük, hogy az eddigi harci taktikában változás állott be. A főparancsnokság szakítani kíván magas helyről kifejezett kívánságra a nyilvános gyűlések rendszerével. At kell térni az összesülés módjára s minden gyűlést, megbeszélést és értekezletet titokban kell tartani. Ezzel kapcsolatban a sejtőfőnököknek kiadni a parancsot, hogy a gyűlések mellőzésével ugyan, de folytassák a titkos propagandát s elsősorban a parasztság forradalmi hangulatát értékesítsék a liga célkitűzéseinek megfelelően.

A rendelet e pontjánál külön-külön ott van azoknak a névsora is, akiket a kerületi haditanácsra meg kell hívni. Campulungban: Robota, Popescu, Despa, Nubert komiszár Dornavatráról, a csendőrparancsnok Poianáról.

A marosludasi levél erre vonatkozó névsora a következőket sorolja föl: Matei professzor, Moga Victor, Moga Tanase, a grindeni csendőrmester és a marosludasi kiképzőmester.

III. pont: hadgyakorlatok tartása.

A harmadik pont arról intézkedik, hogy a legiók parancsnokai lehetőleg minden héten kétszer, éjjelenként, a szabadban hadgyakorlatokat tartsanak. Erre azért van szükség, mert közel az idő, amikor a ligának a tettek mezejére kell lépnie. Az ősz végére mindenkinek el kell készülnie arra, hogy a főparancsnokság rendelkezésére részt vegyen a mozgósításban. A kormány valószínűleg meg fog bukni s ez az időpont lesz a legalkalmasabb arra, hogy a liga átvegye az ügyek irányítását.

A három pont alatt csoportosított rendelke-

zések után felvilágosítással szolgál a napiparancs. Az egész ügynek talán ez a legmegdöbbentőbb része. A főparancsnokság közli, hogy a liga „stat major”-ja megkapta már az utasítást, hogy záros határidőn belül készüljön el a tervekkel és az összes szükséges előkészületekkel fejezze be. A parancsot szóbelileg közölték vele a 7. számú titkos rendelet alapján, amely tudvalevőleg a legmosszabbmenő óvatosságot írja elő.

Ezzel kapcsolatban a főparancsnokság felszólítja a legiók parancsnokait, hogy amennyiben nem állana elég ekrazit a rendelkezésükre, föltétlenül megbízható küldönceik útján kérjenek pótlást a központi raktárból.

Végül figyelmezteti a liga minden egyes tagját, hogy a lehető legtitkosabban járjanak el minden ügyben, különösen vigyázzanak arra, hogy a tanácskozásokra a legnagyobb óvatossággal hívják meg azokat a kerületi parancsnokokat akik állami szolgálatban állanak.

A parancsot, amint már említettük, Zelea Codreanu írta alá, október hetedikén.

Vajda belügyminiszter idején.

Akkor, amikor a diákszervezetekkel, egészen érthetetlenül, nagyon keztyüs kézzel bántak, sőt a belügyminisztériumi titkos alapokból is segélyezték őket.

Két titkos legyverraktár

Tudósítónk jelentése szerint a sziguranca a kezei közé jutott iratokból egyelőre csak annyit állapított meg, hogy a szervezetnek két titkos fegyverraktára volt.

Az egyik valószínűleg Dornavatrán, ahol az összeesküvők Nubert komiszár személyében nagyon hasznavehető emberre tettek szert. A másik titkos arzenál minden bizonnyal Erdély területén rejtőzködik. A sziguranca állítólag már azt is tudja, hogy hol s el is küldte az embereit a raktár elfoglalására. Talán Marosludason, talán Grindeniben, ha ugyan van ilyen község Erdélyben, amit nekünk nem sikerült a különféle elkeresztelések miatt megállapítanunk. Mindenesetre ott lehet, ahol az összeesküvőknek sikerült felelős állású csendőröket megnyerniük a maguk céljainak.

Ennyit közöl a Dimineata, lehet, hogy hamarabb, mint ahogyan a nyomozó hatóságok szerették volna. A sziguranca és a rendőrség ugyanis nem közöl még semmit. Arról sem kaptunk még hivatalos jelentést, hogy Zelea Codreanút letartóztatták volna. És a többiek, akiknek a névsora a megszerzett napiparancsokból pontosan megállapítható. Eddigél csak annyiról tudunk, hogy Zelea Codreanút két nappal ezelőtt Jasiiba internálták. Bukarestbe akart utazni, a detektívek azonban közrevették az állomáson s közölték vele, hogy egyelőre nem hagyhatja el a várost.

Eddig még csak annyi történt. Nem tudjuk, hogy miért, talán a nyomozás érdekében, ahogyan ilyen esetekben a nyomozó hatóságok indokolni szokták. Reméljük, hogy a Dimineata leleplezése után több is történik...

A Vidrighin-ügy

Vidrighint sem imádjuk. Mióta csak mindenható ura lett a román államvasutaknak, tervszerű hadjáratot folytat a magyar vasutasok ellen. Megapasztotta a létszámukat, leszállította a fizetésüket, megnyirbálta a jogaikat, feldulta az otthonuk, a családjuk nyugalma, bizonytalanná tette a sorsukat, keserűvé, kétségbeesetté az életüket.

És az a horribilis javadalom, amit a kizsároltakkal, a testben-lélekben összetört alkalmazottakkal szemben magának biztosított, hogy ezt a pusztító hadjáratot sikeresen végrehajthassa, már csak a demokrácia szempontjából is a legnagyobb ellenérzést s végleges bukásának a mielőbbi bekövetkezését indokolja.

Vidrighin csak az 6 sok száz millióját váltotta be, de a nagy programjához és nagy feltételeihez fűzött várakozásokat nem. Nem is csodálkozunk rajta, hogy ezt a vasúti Napoleont, aki egy az országra szerencsétlen szerződéssel urupálja a hatalmat, el akarják végre távolítani s heves kampányt intéztek ellene. Sőt valami egyszerű drámai igazságszolgáltatás érvényesülne abban, hogy aki Cézarmaniájában egész seregét az embereknek dobta ki lelketlenül az állásából, most szintén irgalom nélkül ki akarják dobni onnan...

De mi ennek a szándéknak is vetőt mondunk. Vidrighint meneszteni kell, de csak, ha a törvény, aminek erejével a szerződése bír, megengedi. Szerződésszegés, törvénytelenesség árán nincs elbocsátás épp úgy, mint ügyész, bíróság nélkül az Ordinea ellen sincs eljárás, elközbzás.

Vidrighin csodálkozhatik, milyen mulandó az emberi nagyság, mi pedig megdöbbenve figyeljük, hogy ássák alá — látszólag az ok és jog lepleiben — a törvényességet, az egyetlen alapot, amin sorsunk még nyugodtan nyugodhatnék.

ORDINEA

Bizonyára nem szívégyünk az Ordinea. Durva, piszkolódó, rágalmazó nyelvet, mely nemcsak bennünket, de a romániai magyarságot sem kímélte meg alacsony, hazug vádjaitól, akár sohase halljuk többé.

Ennek ellenére súlyos hibának ítéljük mi is az Ordinea elközbzását, az ellene hirdetett erőszakos hatósági eljárást, s a román újságírók szervezetével együtt mi is tiltakozunk ellene.

Az alkotmány biztosítja a sajtó szabadságát, s a törvény megállapítja a felelősséget s a felelősségrevonás módját. Ez pedig a bíróság hatáskörébe tartozik. Ahol az ügyész nem avatkozik bele, ott másnak sem szabad, a kormánynak sem beleavatkoznia. Nincs kivételnek, nincs tranzakciónak helye.

Meggyőződésünk, hogy a kormány törvénytelen intézkedése a felség személye védelmében öfelsege tudtán kívül történt. Sőt azt hisszük, ő is olyanfelét mondott volna a tulbuzgó kormánynak, amit III. Vilmos angol király a dán követnek, mikor ez egy a királyt sértő könyvről úgy nyilatkozott, hogy annak szerzőjét Dániában lenyagkazzák:

— A szerző fejét nem követelhetem, de közlöm vele az ön megjegyzését, s megkérem, nyomtassa le könyve második kiadásában

Károly király nem követeli az alkotmány megsértését, legfeljebb az Ordinea majd új kiadásában leközi a kormány törvénytelenességét.

A sajtó ilyen erős szakos elnémitása gonoszabb, mint maga a vétség, amit az újság elkövet, s a súlyos hibát haladéktalanul helyre kell hozni. Az a tizenhatodik századból való német mondás (ép a kezdeti sajtó elleni ostoba rendszabályok idejéből): aki a szabad szót nem tudja elviselni, maga sem szabad, áll mindenki-re, aki előítéletből, elfogultságból vagy bosszúból megkerüli a törvényesség útját és erőszakot alkalmaz ott, ahol a jognak, igazságnak kell érvényesülnie.

Ebben a hajszában a kormány az Ordinea színpadára zuhant, holott ott a helye a sajtószabadság, az alkotmányosság magaslatán. Mennyi meggondolatlanúság egyetlen lépésben!

Nem telepítik át a Borsa-Jakobeni vasútvonalat

Bukarest, január hó 8.

Néhány héttel ezelőtt megírta a B. L., hogy a Borsa-Jakobeni vasútvonalat, melyet a háború alatt a német csapatok építettek, a kormány intézkedésére átépítik és a máramarosi állami erdők kitermelésének szolgálatába állítják. A vasúti vonal áttelepítésének munkálatait meg is kezdték, most azonban váratlanul átírat érkezett az iparügyi miniszteriumhoz a hadügyi-miniszteriumtól, amelyben ez a vasúti vonal leszerelésének azonnali abba hagyását kéri, minthogy fontos stratégiai szempontokból a hadsereg nem mondhat le a Borsa-Jakobeni vonalról.

2 B. L.

A kormánypárt erdélyi frakciója Vidrighin mellett

Bukarest, január 8.

A Vidrighin-affér napról-napra mind komolyabb jelleget ölt. Az erdélyi képviselők, Vajda volt belügyminiszterrel élükön, most már egészen nyíltan interveniáltak a kormánynál, a CFR sokat zaklatott vezérigazgatója érdekében.

A kormánypárt erdélyi képviselői január hatodikán értekezletet tartottak Kolozsvárott és ez alkalommal elsősorban Vidrighin elbocsátásának kérdésével foglalkoztak. Az értekezlet, amelyen Vajda Sándor, a volt belügyminiszter elnökölt, nagy izgalommal foglalt állást az affér ügyében.

Az erdélyi képviselők szinte azonosították magukat Vidrighinnel, akit ugylát-szik hajlandóak mártírnak tekinteni.

Az értekezleten résztvevők táviratot küldtek

Mihalache belügyminiszterhez, amelyben kérik, hogy Vidrighint hagyják meg az államvasutak élén. Hangsúlyozza a távirat, hogy a Vidrighin ellen megindult hajszája mély benyomást gyakorolt a kormánypárt erdélyi képviselőire, ugyanakkor pedig kéri, hogy haladéktalanul hívják össze a nemzetiparasztpárt központi bizottságát. Ugyanakkor javasolják a belügyminiszternek, hogy egyrészt Mironescu miniszterelnök hazaérkezéig, másrészt Maniu Gyula előzetes értesítése nélkül, ne hozzanak döntést a Vidrighin ügyében.

Egyébként Vidrighin is teljes aktivitásban van állástmentő akciója körül. Ma délelőn tízenként órákor újabb írásbeli előterjesztést küldött át a CFR elnökségéhez. Ezt az előterjesztést a CFR adminisztrációs bizottságának ma délután négy órákor megtartandó ülésén fogják felolvasni.

Az Élesdi szörnyű gyilkosság

Két nap óta egerek és patkányok között fekszik a meggyilkolt Hertz Sámuel és Ritter Rozália holteste

Egyik adósuk sujtotta agyon fejszével Élesd leggazdagabb kereskedőjét és feleségét?

Élesd, január hó 8.

(A B. L. kiküldött munkatársától.)

Élesd főutcájának egyik legnagyobb üzletében két nap óta fekszik a padlón, patkányok és egerek között, az üzlet tulajdonosának a hetvenhat éves Hertz Sámuelnek és feleségének, Ritter Rozáliának holteste.

Kedden este ismeretlen tettesek fejszecsapásokkal gyilkolták meg az öreg házaspárt.

A hatóságok csütörtökön még mindig nem kezdték meg a nyomozást

és így természetesnek látszik, hogy a tettesek egyszerűen nyertek. Mindössze két csendőr őrizi az üzlethez tartozó szomszédzobából a két holtestet, amelyhez senkit nem engednek be.

A borzalmas büntény okáról és lefolyásáról egyelőre csak találgatásokra lehet szorítkozni.

Az a feltevés, amely szerint Élesdnek ezt az egyik legmódosabb kereskedőjét — vas- és bőrüzlete volt — és feleségét rablók gyilkolták volna meg, nem látszik valószínűnek. —

Tény az, hogy Hertz néha 70—80 ezer lejt is szokott tartani a Wertheim-kasszájában, de a kassa érintetlen és sem abból, sem pedig a lakásból nem hiányzik semmi. Sokkal elfogadhatóbb az a feltevés, hogy

Herzet és feleségét egyik üzletfelük gyilkolta meg. A házaspár ugyanis pénzkölcsönzéssel is foglalkozott és lehetséges, hogy egy adósuk, akit nagyon szorítottak, tette el láb alól a kereskedőt és feleségét.

A kihalt házban a csendőrkön kívül az egyetlen élőlény Mészáros Erzsébet 40 éves szolgálólány, akinek zavaros feleletei azonban nem nyújtanak semmiféle támpontot.

A borzalmas gyilkosság az egész környéket nagy izgalomban tartja, amit erősen fokoz a hatóságok érthetetlen közönye, amelyet a bünyüggyel szemben tanúsít. Állítólag ma este végre ki fog szállni a nagyváradi ügyészség a helyszínére, kétséges azonban, hogy a 48 órai késlekedés miatt nem veszett-e már is el véglegesen a bestiális gyilkosok nyoma.

Popescu Micsunesti volt liberális igazságügyi államtitkár megpofozott egy rendőrtisztet

A liberális vezér ar testőrséggént akadályozta meg Popescu Micsunesti előállítását

Bukarest, január 8.

A leghangosabb és a legszabadszájabb liberális napilap, az Ordinea körül hullámkzik a botrányok áradata.

A botrány lavinája azonban nem állt meg a kormány törvénytörő rendelkezéseinél. Pikáns érdekességű és rendkívül jellemző affér játszódott le az egymást követő elközbzások és kormányrendszabályok kissé tulsűrű, de mégis egyhangú egymásutánjában. Az affér érdekessége:

az a néhány pofon, amit egy bukaresti rendőrkommiszar kapott kötelességteljesítés közben s amely pofonoknak törvényes következményei alól a tettesleges inzultálót maguk a liberális párt főkorifeusai szabadították meg

— legalább is egyelőre.

A pofonokat egy rendőrkommiszar kapta. Kapta akkor, amikor a kormány legfelsőbb utasítására az Ordineát ismét el kellett kobozni. Ennek a kinos hivatalos aktusnak végrehajtása közben

Popescu Micsunesti volt liberális igazságügyi államtitkár, Popescu Steliának veje, a rendőrtisztet néhányszor alaposan arcúl ütötte.

A rendőrtiszt természetesen jelentést tett az inzultusról, amelynek durvaságát csak fokozza az a tény, hogy volt igazságügyi államtitkár követte el. A rendőrség azonban, eltekintve a hagyományos szokásoktól, amely a hasonló eseteket rövidebb uton szokta megtorolni, Popescu Micsunestivel szemben szokatlá-

nul lojális volt és azonnali előállítása helyett megelégedett azzal, hogy idézőt küldött a címére.

A volt igazságügyi államtitkár azonban tütyült az idézőre és a megjelölt időpontban nem a rendőrségen, hanem a hirtelen elhunyt Bratianu Vintiláért tartott gyászünnepeken jelent meg. — A bukaresti rendőrkészlet természetesen azonnal megtudta, hogy Popescu Micsunesti hol tartózkodik és rendőrtisztet küldött ki az előállítás foganatosítására. A kiküldetésnek eredménye egyáltalán nem volt.

Popescu Micsunestit nem sikerült a rendőrségre bevenni és kihallgatását megsejteni.

Nem sikerült azért, mert a gyászünnepekről távozó liberális vezérek, megtudván a rendőrtiszt megjelenésének okát,

közrefogták Popescu Micsunestit és testükkal fedezve akadályozták meg a rendőrtisztet abban, hogy a „delikvens” közelébe férközzék és az előállítási parancsot végrehajthassa.

Dinu Bratianu, Tancred Constantinescu, Anghelescu és Tatarescu szegődtek testőrként a rendőrtiszt inzultója mellé és kísérték el a lakásáig.

Egyfelől a kormány rugja fel a sajtószabadság elvét, másik oldalról pedig a liberális vezérkar kitűnőségei adnak iskolapéldát abból, hogy hogy lehet elkövetni a hatóság elleni erőszakot, minden komolyabb következmény nélkül. Gyönyörűen állunk törvényesség tekintetében!

Január 11.-ére bányászgyűlést hívtak össze a Zsilvölgyében

Bukarest, január 8.

Ideérkezett jelentés szerint a bányászok azzal a kéréssel fordultak a bányagazgatósághoz, küldjön ki delegátusokat, hogy a bérkérdéseket tárgyalják, amennyiben pedig ez a tárgyalás nem vezetne eredményre, úgy, a munkatörvényeknek megfelelően, forduljanak döntőbíróhoz. A bányagazgatóság a munkások kérését visszautasította.

Miután az igazgatóság a tárgyalások elől ilyen mérepen elzárkózik, a munkásság január 11-re nagygyűlést hívott össze, amelyen hétezer bányász fog megjelenni.

Megváltoztatták a külügy-minisztérium chiffréjét

Lahovary követségi titkár kikotyogta Románia külpolitikai titkait

Bukarest, január 8.

A külügyminisztériumban kinos botrány pattant ki, amelynek középpontjában Lahovary követségi titkár, a chiffré-osztály vezetője áll.

Már régóta észrevették, hogy a külügyminisztérium számos féltve őrzött titka közszájon forog.

Hosszas vizsgálódás után megállapították, hogy a hírek Lahovary követségi titkár útján kerülnek forgalomba. — Megállapítást nyert

azonban az is, hogy

Lahovary nem szándékosan szolgáltatta ki a külügyi titkokat, hanem, bűbeszedő ember lévén, minden cél nélkül, beszélgetés közben kottyantotta ki a külügyi bosszorkánykonyha rejtélyeit.

Lahovaryt felfüggesztették állásából, egyidejűleg pedig intézkedés történt, hogy a külügyminisztérium eddig használt chiffréje helyett mást használjanak.

Letörlik az egyetemi zavargásokat és megfélekeznek az izgató papokat

Bukarest, január 8.

Az egyetemek rendjének megóvása érdekében a közoktatásügyi minisztérium körrendeletet intézett valamennyi egyetem rektorához. A minisztérium felhívja a dékánokat, hogy egyetemeiken a legszigorúbban törjenek le minden olyan agitációt, amely a közbékének a megzavarását célozza. A körrendelet hangsúlyozza, hogy a kormány a legszigorúbb óvintézkedéseket lépteti életbe.

Ugyancsak átirattal fordult a kormány a metropolitához, valamint az összes püspökökhez, akiket felkér arra, hogy azokat a papokat, akik a gyűlölet szításával a közrendet veszélyeztetőkhöz csatlakoztak, távolítsák el a templomokból. A rendelkezéseket megszegő papok számára a legsúlyosabb szankciókat helyezi kilátásba a kormány.

Peru, vagy Uruguay?

Footballmérkőzés öt halottal és rengeteg sebesülttel

Lima, január hó 8.

Természetesen nem Európában történt. Itt még nem olyan ideálisak az emberek, hogy a futball miatt egyszerű hajbakapásnál tovább menjenek. Délamerikában történt az alábbi háborzongató história:

Limából jelentik: Peru és Uruguay válogatott futbalcsapata mérkőzött egymás ellen. Peru csapata gyengébb, mint Uruguay. Erre emlékszünk a múlt nyáron tartott olimpiászról is.

Az ellentétek a mezőnyről átsaptak a tribünökre is. Rengeteg perui katona foglalt helyet a nézők között és ezek, hogy, hogy nem, fegyvereiket is magukkal vitték a tribünre.

A mérkőzés folyamán a perui katonák és az uruguayi nézők között olyan élesre fordult az ellentét, hogy tetlegességre került a sor. Eközben a katonák, nagyobb nyomattal kedvüket fegyvereiket használták, melynek eredményeként öt halott és rengeteg sebesült borította rövidesen a rögtönzött csatateret.

A mérkőzés természetesen félbeszakadt. Délamerikában nem tréfálnak. Ott komolyan rállnak az ellenfél csatárjaira.

Furcsa szenvedély:

Averescu megint kormányprogramot adott

Bukarest január hó 8.

Politikai körökben feltűnést keltett Averescu marsall legújabb manifestuma. A politikai marsall manifestumában az összes vajdó, súlyos problémák megoldását ígéri s ezért a kiáltványt egyesek úgy tekintik, mint a néppárti vezér kormányprogramját.

Január tizenkilencedikén érkezik haza Mironescu miniszterelnök

Bukarest, január 8.

Kategórikusan megcáfolják azokat a híreket, amelyek arról szólnak, hogy Mironescu miniszterelnök külföldön találkozott Maniuval. Ez a találkozás annál kevésbé történhetett meg, mert a miniszterelnök Svájcban, Maniu pedig Nizzában tartózkodik, ahonnan Párisba és onnan Londonba megy tovább. Mironescu január tizenkilencedikén érkezik haza, míg Maniu csak február végén tér vissza az országba.

A szerbek újból összeesküvést szimatolnak Horvátországban

Zágráb, január hó 8.

A Zágráb közelében fekvő Károlyvárosban és vidékén még karácsony hetében széleskörű vizsgálatot indítottak a hatóságok és több horvátot őrizetbe vettek. A vizsgálat karácsony óta is folyik

és napról-napra nő a letartóztatott horvátok száma.

Az a gyanu ellenük, hogy összeesküvést szerveztek a kormány és az uralkodóház ellen és Horvátország függetlenségét követelő röpcédulákat osztogattak. Az újabb összeesküvés bűnyű a horvátok között ismét óriási izgalmat okozott.

Angliában is baj van a házassággal

London, január 8.

Mindenütt a világon egyre szaporodnak a válások. Ez a jelenség különösen feltűnő Angliában, s éppen ezért elhatározták, hogy az okokat — amennyire lehetséges — kiderítik. Harminc esztendővel ezelőtt a londoni bíróság elé mindössze 500—600 válópör került. 1914-ben ez a szám már 1400-ra szökkent fel. 1930-ban minden valószínűség szerint 5000 válási ügy került a bíróság elé eldöntésre. A szaporodás tehát igen erős tempójú.

A közreható okok közül a következőket sikerült kétségtelenül megállapítani:

1. A legutóbbi válási törvény leszállította a válási perek költségeit s így lehetővé tette, hogy a szegény emberek is válópört indítsanak. A szegény emberek bőségesen élnek ezzel a jogukkal.

2. Az 1923-iki válási törvény módot ad az asszonyoknak arra, hogy ők is válópört indíthassanak a férfiak ellen, ugyanazon az alapon, amilyen alapon azelőtt csak a férfiak indíthattak ellenük válópört. A nőknek ugyanis addig nem volt joga, hogy a férfi hűtlensége címén a házasság felbontását kérhesse. Ilyen joguk csak a férfiaknak volt. Ma már a nők is egyre-másra indítanak válópört, azon a címen, hogy a férjük hűtlenségét követelt el velük szemben. Minthogy pedig a férfiak általában sokkal több házasságtörést követnek el, mint a nők, az ezen a címen megindított válópörök száma igen megszorodott.

3. Az említett törvény megtiltotta az újságoknak, hogy a válóperek tárgyalásáról tudósítást közöljenek. Csak azt engedte meg, hogy a bíróság „összegező beszédet” közöljön. A bírák egyhangú véleménye szerint ez a „tiltott közlés” valósággal buzdítólag hatott azokra, akik addig a nyilvánosságtól való félelmükben nem mertek válópört indítani. Minthogy tudják, hogy a botrányos és borsós részletek nem kerülhetnek többé nyilvánosságra, bátran a bíróság elé mernek lépni a szennyesükkkel. Amikor a bírák ezt észrevették, elhatározták, hogy megkerülik a törvényt azzal, hogy az „összegező beszédbe” beveszik a per egész anyagát.

4. Megdöbbenőnek tartják a bírák, hogy sok olyan válópör van, amelyben a férfiak nem is védekeznek a hűtlenség vádjá ellen. Napirenden van, hogy egyszerűen bemutatják egy szállodának a bejelentési lapját, amelyen a férj neve mellett egy idegen nő neve szerepel. Ezzel bizonyítják, hogy ott töltötték az éjszakát. Az ilyen bejelentő lapok alapján egy-kettőre kimondja a bíróság a válást.

Pontos statisztikát készítettek arról is, hogy milyen korban indítják leginkább a válópereket? Kétféle, hogy egy a férfiak, mint a nők jobbra a 35 és 40 között vannak, amikor arra a meggyőződésre jutottak, hogy az egymás mellett való élés lehetetlenné vált.

Megállapították azt is, hogy a házasság legkritikusabb esztendeje a tizedik esztendő, nem pedig a nyolcadik, mint ahogy azt eddig hitték.

Telef. 518.

Modern Mozgó

BRASSÓ

Ma csütörtökön nagy premier!
Német éneklő, beszélőfilm

Die grosse Sehnsucht

(A nagy reménység)

Főszerepben: Camilla Horn, Olga Tschechowa, Charlotte Susa, Conrad Weidt, Fritz Kortner, Verebes Ernő, Franz Lederer, Walter Janssen, H. A. Schlettow.

Jön!

Világláger német filmoperette!

Világszenzáció!

Das Lied ist aus

(Vége a dalnak)

Rendezte: BOLVÁRY GÉZA

Zenét szerzte: RÓBERT STOLZ

Főszerepben: LIANE HAID, WILLY FORST, VEREBES ERNŐ.

Öt képviselőjelölt mellett a magyarság jelöltje biztos kilátással indul a biharmegyei pótválasztáson

Teianu államtitkár magával hozta a nyugdíjasok fizetését, ezt használja propagandául

Nagyvárad, január hó 8.

Öt jelölt fog küzdeni a jelek szerint a nagyváradai képviselői mandátumért, amely Lázár Aurél halálával ürült meg. A választókörzést — igazat szólva — nem túlságosan izgatja, hogy a még hátralevő perióduson kinek jut a bihari képviselőség s a magyar tömegek hangulatát legfeljebb az a fordulat tette élénkebbé, hogy a Magyar Párt is jelöltet állított. A nagyváradai és biharmegyei magyarság jelöltje dr. Thury Kálmán ügyvéd, aki a magyar impériumban városi főügyész volt.

Dr. Thury Kálmán megalakulása óta fontos és előkelő szerepet tölt be a Magyar Párt biharmegyei tagozatában. A fórumon kívül szentelte energiáit és nagy tehetségeit a kisebbségi magyarság ügyeinek, őszinte demokratikus gondolkodása a nagy tömegekhez is közel vitte ezt a lelkes magyar embert, úgy, hogy a Magyar Párt kitűnően választott, a mikor dr. Thury Kálmán nevét írta fel zászlajára. Az a körülmény, hogy

a magyar jelölten kívül három román jelölt és egy szociáldemokrata is harcba indul,

a magyarság képviselőjelöltje malmára hajtja a vizet, mert hiszen a magyar szavazatok megoszlástól nincs mit tartani.

Dr. Böszörményi Emil a szociáldemokraták jelöltje, nagyváradai ügyvéd ő is Jelenleg a városi tanács tagja, ahol szereplésével szélesebb körökben szerzett szimpátiákat. Az a körülmény azonban, hogy a nagyváradai és biharmegyei munkásság zöme az egységes párt-szervezethez tartozik csak a munkás szavazatok egy részét biztosítja neki s szép számú szavazatra számíthat az intellektuális réteg köréből is. A baloldali munkásság alig ha lesz olyan helyzetben, hogy jelölhessen, a kellő agitáció kifejtése hiányában ugyanis hiábavalóan kísérletezne.

A román jelöltek:

a nemzetipárti Teianu pénzügyi államtitkár, a liberális Mosoiu Tibériu, Mosoiu tábornok fia, a lupista Mavrodin Athanáz, középiskolai tanár.

Az averescánusok eddig nem gondoskodtak jelöltről, ha még jelölnének, úgy Jacob József volt prefektus jöhet számításba. Természetesen Teianu államtitkárnak vannak esélyei, aki régi és már sokszor bevált trükkökről sem felejtkezik meg, hogy hangulatot ébresszen. A pénzügyi államtitkár, akinek ma különösen súlyos szava van a maga részéről, egész sereg kortessel érkezett s az egész közigazgatási adminisztráción kívül rendelkezésre áll a pénzügyi tisztviselő sereg is, akik azzal agitálnak főleg kereskedői körökben, hogy Teianu, mint nagyváradai képviselő igen sokat tehet az adófizető polgárságért. Hogy az államtitkár képviselőjelölt egy kis izelítőt adjon kivételes hatalmáról, most, hogy kortes körutjára megérkezett,

magával hozta a nyugdíjasok e havi fizetésének a kiutalását, amire más hónapokban 20-ig is elvártak a szerencsétlen nyugdíjasok.

Ezt az idejében való kiutalást már úgy lehet nálunk feltüntetni, mint egy nagy pluszt. Szomorú de így van.

A csehek kiterjesztették a vámháborút

Dohnányi és Thoman nem koncertezhetnek Csehszlovákiában

Kiújult a cseh sovínizmus a magyar művészekkel szemben

Kassa, január hó 8.

Az egész felvidék magyarságát kinos izgalomban tartja az ottani hatóságok érthetetlen álláspontja azokkal a neves magyarországi művészekkel szemben, akik a Felvidék nagyobb városaiiban, így elsősorban Kassán koncertezni akartak. Január 9-én Dohnányi Ernőnek, a világhírű zongoraművésznek kellett volna hangversenyt adnia Kassán.

a hatóságok azonban a koncertet nem engedélyezték.

Ugyanez történt a budapesti Zeneművészeti

Mosoiu Tibériu, Mosoiu tábornok fia ma már sokkal barátságosabban mozoghat a bihari falvakban, mint két évvel ezelőtt, de hát a liberális ígérgetéseknek kérdése, hogy bedől vajjon a falu. Negyven ezer román szavazatból azonban alighanem elvisz vagy tízet. Nem lebecsülendő ellenfél a Lupista jelölt, Mavrodin Athanáz sem, aki ért a paraszti nyelven és az országos választások alkalmával a legfőbb ellenzéki szavazatot kapta.

A képviselőjelöltek különben már megkezdtek propaganda körutjukat a megyében. Licitálnak a képviselőjelölt urak: ki ígér többet. Csak a magyar képviselőjelöltnak nincs mit ígérnie, nem aspirál miniszteri székre.

Főiskola nagynevű tanárával, Thomán Istvánval, akinek hangversenyt január ötödikére hirdették. Erre a koncertre egyébként elővételben kelték el az összes jegyek. A történetekre való tekintettel a kassai koncertiroda megszakította előrehaladott stádiumban levő tárgyalásait a világhírű magyar léner-kvartettel.

A teljesen indokolatlan betiltásoknak senki nem tudja magyarozatát adni és valószínű, hogy, mint a prágai német filmek előadásánál, most is a sovínizmus tulkapásairól van szó.

Van egy pont, amiben mindig megegyeztek

Az erdélyi román sajtó vad rohama a vergődő magyarság ellen

Ez a Patria, látod! De ilyen a Naftunea is

Kolozsvár, január 8.

Az utóbbi időben az erdélyi román sajtó egyre agresszívebb magatartást tanúsít a kisebbségekkel, különösen a magyarokkal szemben. Amikor a kisebbségek ócsárlásáról, vagy megfenyegetéséről van szó, akkor nincs különbség liberálisok és nemzeti-pártiak közt. Így például a nemzeti parasztpárt erdélyi hivatalosa, a kolozsvári Patria, újabban egyes kisebbségi vállalatok ellen indított hadjáratot, azon a címen, hogy Magyarországról importálják szakszemélyzetüket, de ugyanakkor romániai alkalmazottaik egy részét leépítették. A Patria egyenesen denuncálja a szóbanforgó vállalatokat a hatóságoknál, mert az elbocsátottak állítólag románok és román állampolgárok, akik helyébe Budapestről hoztak volna be más alkalmazottakat. A kisebbségi vállalatoknak még azt is bűnéül rója fel a Patria, hogy míg az elbocsátott alkalmazottaknak csak 5000 lejes fizetésük volt, addig a külföldi specialisták havi 30 ezer lejes fizetéseket kapnak. Csakhogy éppen ezzel a vádponttal mutatja meg a Patria, hogy milyen komolytalan az általa emelt vád. Mert a mai krízisben melyik vállalat vesz fel drágább munkásokat az olcsóbbak helyett, ha nincsen feltétlenül szüksége a specialistákra, akiknek éppen a szaktudását kell megfizetni? Különös, hogy a Patria mindenben irrederentizmust szaglász és követeli a külföldi szakmunkások kiutasítását, nem törődve azzal, hogy szakképzett személyzet nélkül Romániának sohasem lesz komoly és racionálisan termelő ipara. Vagy még ez sem fontos a Patriának, ha ezen a címen ütni lehet egyet a kisebbségeken?

És ha már a gyulafehérvári pontok kormányának hivatalosa szidja a kisebbségeket, nem maradhat mögötte a liberálisok lapja, a Naftunea sem. Minden aprópó nélkül a Naftunea arról elmélkedik egy közigazgatási vezérinspektorral folytatott állítólagos beszélgetés alapján, hogy a közigazgatási reform tulajdonképpen csak a kisebbségeknek kedvez, mert az általuk sürűbben lakott községekben és városokban a kezükbe kaparintották a vezetést, ami lehetnéne teszi az erdélyi városok biztató lendülettel megindult elrománosítását. Következésképpen a Naftunea követeli a közigazgatási reformnak olyan módon való megváltoztatását, hogy vegyék el a kisebbségektől még azt a kevés jogot is, amit könyörületből megadtak nekik.

AZ ÁLLASHALMOZASI TÖRVÉNY ELLEN

Még nagyobb a rémülete a Naftuneának az állashalmaz elleni törvény miatt, amelyet egyenesen román nemzeti veszedelemnek tekint fel. — Eddig ugyanis az összes kormányok az erdélyi városokban a köznemzetmenyeket és a felelős állásokat a románoknak juttatták, ha kevesen voltak, ha sokan. Most azonban azok az állami tisztviselők, kik több állást töltenek be, csak egyet tarthatnak meg, a többi megfűszerezett fogják nyilvánítani. De mivel töltik be a megüresedett pozíciókat? — kérdi a Naftunea, —

miután főként a liberális hivatalnokok azok, akik őt-hat állást is betöltötték eddig. Marosvásárhelyen, Aradon, Nagyváradon, Temesváron, ahol kevés a román intellektuál, nagyon valószínű, hogy ezeket az állásokat kisebbségekkel fogják betölteni, ami katasztrofális lesz ezen városok elrománosítása szempontjából. A közterhekben és az áldozathozatalban csak járjanak elől a kisebbségek, de mihelyt valami kevés jogra van halvány kilátás, már félreverik a narangokat. Ez a kisemmizési politika azonban tízenegyévi virágzás után alaposan megérett már arra hogy vége szakadjon.

A KISEBBSÉGEK „ELDORADOJA”

Igy ír a Naftunea és ezután a kormány ellen fordul, amely „mesébeillő” összegeket tudott előteremteni, hogy meghálálja azoknak a magyaroknak a lojalitását, akik megtagadták a hűségüket a román államnak és ugyanez a kormány könnyelműen lemondott a román nép nemzeti önértékeléről és az alkotmány betűjének lábbal tiprásával eltűrte az idegen nyelvek használatát. Így állott elő a Naftunea szerint az a helyzet, hogy az erdélyi városok tanácsülésein valóságos hábeli zűrzavar uralkodik, amelyben csak itt-ott lehet román szót hallani, az idegen zsoldban állók kitöréseiben, akik összebarátkoztak a kisebbségekkel, holott ezek egyetlen alkalmat sem szalasztanak el a román nemzeti érzékenységet provokálásában és megsértésében. Konklúzióképpen a Naftunea azt írja, hogy a csehek példája, akik teljesen indokolt és nyílt magatartást tanúsítanak a kisebbségekkel szemben, tanulságot szolgáltatnak azok számára, akik ma Románia sorsát irányítják.

Külföldön persze megint közhírré teszik majd hivatalos helyről, hogy nálunk milyen paradicsomi életük van a kisebbségeknek. A fenti kis izelítő, amely a helyzet igazi arcúlatát mutatja be, csak belső használatra készült, nehogy a kisebbségek meg találjanak részegülni jódojukban.

Háromezer rendőr vigyáz Bécsben a Remarque-filmre

Bécs, január hó 8.

Tegnap este háromezer rendőr védelme alatt folytatták Remarque „Nyugaton a helyzet változatlan” című filmjének előadását. Az első tizenöt előadásra a szociáldemokrata művészeti központ tagjai foglalták le az összes jegyeket. A mozgósíthatatlanság kordon veszi körül, amely igazoltatással engedi csak át a közönséget. Este tizenegy órakor, az utolsó előadás végén, csoportosulás támadt az utcán és a tüntetők két kávéház ablakait beverték. A rendőrség később szétoszlatta a tömeget.

Modern fényezett
**TELE
HÁLÓ**

Lej 26.000

Modern ebédlők érkeztek
diófából fényezve

Lej 32.000

Uriszobák

Lej 19.000-től

Ulógarnitúrák

SZÉKELY és RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR Rt.

Marosvásárhely, Nagyszében,

BRASSÓ, Kolostor-ucca 33.

Kedvező fizetési feltételek.

sz. 2/3

IRODALOM, SIKER, KASSZA

*
Nádas Sándor őszinte
véleményt mond erdélyi
írókról és könyvekről

Budapest, január 8.

Azt hiszem, Anatole France-szal kapcsolatban jegyezték föl, hogy egy időben mindenki az ő hangján írt Franciaországban. A legmodernebb pogány végtelen szelleme s bölcs derűje rányomta bélyegét sajtóra és irodalomra egyaránt. Még azok is rabjai voltak hatásának, akik támadták; amint egykor Ady azokat izgatta leginkább, akik gyűlölték.

— Franciaországban egy zseni van és rengeteg középszerűség! — írta akkoriban Brandes. S az az érdekes, hogy valamennyit Anatole Francenak hívják...

Ez a csipkefinom megjegyzés áll valamennyire Nádas Sándor szerepére is a magyar sajtó érdekében. Iskolát csinált egyrészt a hangjával, másrészt az események és emberek megítélésének furcsán szatirikus, sokszor provokatív módjával. Sennek az iskolának dinamikus erejére mi sem jellemzőbb, minthogy világsikert is kitermelt már: Markovits Rodion leginkább egyszerű büszkeséggel Nádas tanítványának vallja magát.

Egy lap rendszerint annál jobb, mennél több egyéniség, különfélebb szellem, elütőbb modor tükröződik vissza hasábjain. Ez régi zurnalisztikus igazság. Nádas lapja azonban, a Pesti Futár husz s egynéhány éve ugyanaz. Ha valaki a Futárban cikket ír, feltétlenül és

önkéntelenül a Nádas hangján, módján és szellemében cselekszi azt. Hamarjában négy vendégcikkre emlékszem vissza a Futárnak. Kettőt Hunyadi Sándor, egyet Egyed Zoltán, egyet pedig Rózsahegy László írt. Mintha ellopták volna Nádas pennáját.

Meg kell jegyezni, hogy Nádas személyi érintkezésben sem különösen megnyugtató egyéniség. Elégedetlen, sőt kiméretlen ember benyomását kelti. Ezzel szemben gyermekies rajongással beszél irodalmi vagy művészi véleményeiről. Nyilván naivul tisztá ember, nyereségre való hajlandósággal.

Magam gyermekkorom óta nagyon szerettem Nádas. Annál furcsább volt, hogy néhányszor ismeretlenül és indok nélkül — dühösen kirohantam ellene.

Utólag rájöttem, hogy hosszú éveken át egy véleményen voltunk dolgokról. S hozzászóltam ahoz, hogy a véleményeimet ő írja meg.

Mikor aztán néhányszor eltérő síneken futottunk, ez agyamba kergette a vért. Személyi sérelemnek éreztem a különvéleményt. Mintha önmagammal kerültem volna konfliktusba.

Valószínűleg sokan jártak már így Nádasal. Ez pedig mutatja, milyen közvetlen, szinte szenvedélyes a kapcsolata táborával. Efféle intenzivitásról csak Upton Sinclair estében hallottam, aki állítólag külön levelezik, barátokozik és gyűlölködik minden egyes olvasójával.

Az erdélyi írókról

— Hát ha kérde, én megmondom őszintén, hogy nincs jó véleményem az erdélyi irodalomról. Elolvasok minden könyvet. Sinclair Lewis, Dreiser vagy Kurt Hamsun elragadnak. Most például egy amerikai írónak, Andersonnak a Fekete nevetés című regényét olvastam el. Föltétlenül vegye meg. Ez az Anderson az amerikai Kurt Hamsun. A 134-ik oldalig abszolút rossz, unalmas motyogás. Olyan, mint amikor az ember éjszaka Krúdy Gyulával van együtt. Folyton ő beszél, minden tizedik szavát lehet megérteni.

A 134. oldaltól kezdve azután egy csudálatos író ismertem meg. Felejthetetlenül édes történet alakult ki. Talán ez a könyv tetszett életemben a legjobban. Elragadtam és majával sodort. Pedig milyen távol áll tőlem az amerikai élet s ennek a könyvnek a figurái. Az egész kötet arról szól, hogy egy újságíró ebéd a feleségével. Marhahúst esznek. Az újságíró a tükröklakon keresztül egyszerre kinéz az utcára. Embereket lát, akik látszólag szabadon, egyedül járnak az utcán. Neki pedig itt kell ülni a nő mellett, akit nem szeret, sőt utál. Borzad tőle. Folytatja a saját szolgásgának és a többiek képzelet függetlenségének disszonanciáját.

Fölkel, elmegy és nem tér többet vissza. Kilép a saját életéből. Ott hagyja, mint munkás a merket. Visszafojtott lélekzettel olvasom ezt a távoli, szinte idegen regényt. Ennyire megkap az, ami irodalom.

De viszont az erdélyi írók nem érdekelnek. Elismerem őket, de képtelen vagyok akár Tamásit, akár Nyírőt élvezni. A, dehogyan is a témakörük idegen nekem. Csak közelebb áll hozzám, mint a Kurt Hamsun vagy Sinclair Lewis témaköre! De valami furcsa modorosság van az írásaikban. Az egyik erdélyi regényben például dominál a palóc nyelvjárás. Nem a figura, hanem a regény összes alakjai palócosan beszélnek.

Emellett úgy hallom, - folytatja Nádas, - hogy az irodalmi féltékenység egy alacsonyrendű válfaja virágzik Erdélyben. Így például Hunyadi Sándort (ő ugyan tagadja ezt) csak nagy nehézségekkel engedték be a Helikonba. Nem-hogy örülnének! Amellett familiárisan is oda tartozik, az apja is, anyja is ott éltek. Az igaz és jó író nem irigy, hanem tolsztoji lélek, aki ellenállhatatlan örömmel fogad minden nemes alkotást. Hunyadinak már a tavalyi darabja is kitűnő volt. A mostani pedig... mit mondjak? Tizenöt év óta nem volt ilyen siker. Elragadtatta az embereket. Pesten, nagy a szegénység. Élet-halálharc folyik a sikerért. S itt mégis mindenki meghajolt Hunyadi előtt, annyira emberi és tehetséges, amit alkotott. Nekem nem rokonszenves a szolgabíró-milió, a mulatás s cigányzene, de mégis

egészen elfogult vagyok, annyira finom s szép a Feketeszáru cseresznye.

Nem akarok azon a farizeushagon beszélni, amelyen nyilatkozatokban általában szokás. Tehát nyíltan megmondom, felvettem magamban a kérdést, hogy az erdélyi irodalom értékelésével kapcsolatban nem bennem van-e a hiba?

Hát nincs bennem! Én mindent elolvasok. Ha egy néger vagy egy cseremiszt ír könyvet, akkor is. S elragadtam, ha eredeti és új világot ismeretekkel és új gondolatokkal rendelkezik.

Egy rövid hír, amelyben egész életünk benne van

Stirbeyt a vatta-trónusról is elkergették

Aki a vérző sebektől is milliókat csapolt

Bukarest, január hó 8.

A romániai vatta-ipar hosszú évek óta teljesen Barbu Stirbey hercegnek egyszólván kizárólagos monopóliumát képezte. Stirbey még a korábbi években vatta és kötszergyárt létesített a Bukarest közelében levő Buftea-ban. Kitűnő összeköttetéseinél fogva nem volt túlságosan nagy munka számára kijárnia, hogy a gyárat megszabadítsa konkurenciától. Ezen célból elsősorban a külföldi vattát kellett az országból kiszorítani. Erre azt a módot találta legalkalmasabbnak, hogy

a vatta behozatali vámját egyszerűen fel-emeltette száznyolc lejről tizezer lejre kilogrammonként. Ezzel a külföldi vatta behozatala egyszerűen lehetetlenné vált és a piac szabad vadászterülete maradt Stirbey bufteai gyárának. Természetes, hogy ilyen előnyös helyzet mellett igen szép számmal akadtak vállalkozók, akik szintén vattagyárt alapítására törekedtek. — Stirbey herceg elegendő összeköttetéssel bírt ahhoz, hogy ezeket a törekvéseket elgáncsolja. Ha akadt vállalkozó, annak a legkülönbözőbb eszközökkel állotta útját. Így Stirbey nemcsak a külföldi, hanem a belföldi konkurenciától is megszabadult.

Azonban Stirbey szerette a dolgokat alaposan csinálni és bár a piac most már teljesen szabad préda volt számára, még mindig nem elégedett meg, hanem a legnagyobb fogyasztókat guzsbakított zsákmányként akarta látni. Eppen ezért ugyancsak kitűnő összeköttetései révén

keresztül vitte, hogy a két legnagyobb fogyasztó: az állami kórházak és a hadsereg

merek meg. Azonban az erdélyi írók és könyveik: modorosak!

Markovits Rodionról.

Megkérdezem, Markovits Rodionra is vonatkoztatja-e ezt a megállapítást?

— Nem. Markovits igen tehetséges. A Futár kitűnő munkatársának tartom. De mint szerkesztő, sajnálom, hogy nem jegyezt többet. Ha beszélnek egy emberrel s ezt egy év múlva írom meg, az 365-ször olyan rossz lesz, mint ha azonnal megírom. A mozdulat, mellyel a szavaknak súlyt ad, egy év múlva már elhalványodva jön ki. Már sablon lesz. A megfigyeléseket precízen le kell jegyezni s el kell raktározni. Hogy milyen a ruhája... a tartása... a nézése... Semmi értelme valamit akár jól, akár rosszul megírni, ha már egyszer valaki azt a gondolatot megírta. S ezért Markovits könyve, amiből kitűnőnek tartom, messze esik az én ideálmától, aminek lényege: Addig jegyezz, míg a kezéd letörik. Persze, sok „echt” dolog van a könyvében, precíz adatok, amiket eltett. De sokat el is vesztetett.

*

Hosszan beszél Nádas a vigasztalan pesti irodalmi viszonyokról is. Arról, hogyha valaki egy bizonyos lap kötelékébe tartozik, akkor e lapnál feltétlen sikere van. De ha megváltik az újságtól, elveszett ember.

— Az egyetlen vigasztaló momentum az utóbbi években Hunyadi feltétlen és egyetemes sikere. Igaz viszont, hogy ő Erdélyben él s így nem konkurrencia.

Megkérde, hogy ebben az irodalmi bizonytalanságban nem lát-e egy abszolút értékű fórumot, melynek ítéletét nyugodtan elfogadhatja.

— Egyetlen ember áll az egészen tiszta, magasrendű bírálat csúcán: Jób Dániel, a Vigszinház igazgatója. Ítélete biztos és nagyszerű. Én a magyar irodalmat reá bízom. Persze, ez a véleményem nem áll vonatkozásban a Vigszinház Zilahy és Szenes-darabjaival. Ezeknek a színjátékoknak előadása fanyarrá teszi a számat. Azonban Jób Dániel véleményére felhozom, hogy a színházban kassza van, de az irodalomban nincs!

Ostoba lennék, ha nem ennél a frappáns, sőt tragikus igazságnál zárnám le a beszélgetést. Valóban, az irodalomban nincs kassza.

Sőt az irodalom éppen ott kezdődik, ahol a kassza végződik.

Erdélyben s Magyarországon egyaránt. Bizonyára ez az, amit magyar kultur-integritásnak neveznek.

(m. i.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ma tíz éve

Az idegen uralom alá került erdélyi magyarság első megmozdulása a nagy összeomlás utáni kábulatból!

Kolozsvár, január 8. Nevezetes évfordulóhoz jutott el a mai nappal a kisebbségi sorsban élő romániai magyarság. Pontosán tíz éve ma annak, hogy 1921. január kilencedikén a kolozsvári városházán megalakult a mai Országos Magyar Párt elődje, a Magyar Szövetség. — Sőtét, gondterhes, bizonytalan idők voltak akkor. Az erdélyi magyarság még mindig kábult volt a fejeire zúdult sorsváltóztól és minden tudatalatti bizakodás ellenére nem tudta, mit tartogat számára a jövő haragos méhe.

AZ ELSŐ KISEBBSÉGI MAGYAR GYÜLES

Kemény tél volt 1920—1921. tele. Heteken át csörgő hideg uralkodott a természetben és a lelkekben egyaránt. A győztes hódítók még nem teltek be a diadalmamőr tomboló indulataival, amelyek nyomán sok kétségbeesett jalkiáltás szakadt a fagyos levegőbe. Még kavargott a kegyetlen káosz, amikor felbukkant az első szilárd pont: a kolozsvári magyar gyűlés. A városházán zajlott le nagy közönség előtt, valamint a román hadsereg és a sziguranca kiküldöttjeinek jelenlétében az erdélyi Magyar Szövetség első nyilvános szervezkedő gyűlése. Nem volt a legkönnyebb dolog akkoriban engedélyt kapni ilyen gyűlésre. Sándor József dr., a mostani szenátor, napokon át ácsorgott a fagyos kolozsvári utcákon, ideoda futkosott, kért, könyörgött, amíg egy szerencsés pillanatban sikerült elfognia Petala tábornoknak, a hatodik hadtest akkori parancsnokának az autóját és úgy adta át Erdély katonai főparancsnokának az engedély iránti kérvényt. Az engedélyt csak újabb utánpótlásra adta meg Petala tábornok Sándor Józsefnek, a kezdeményező bizottság elnökének nevére és felelősségére, azzal a feltétellel, hogy a gyűlésen elmondandó beszédének lényegét előre kellett közölnie a hadtestparancsnokkal.

Január kilencedikén délelőtt 11 órakor nyitotta meg Sándor József az első nyilvános magyar gyűlést a román csapatok bevonulása óta. Az általa megtartott történelmi expozé a gyulafehérvári határozatokon, továbbá a wilsoni elveken, amelyeket az elnök egyenesen Wilson amerikai elnök beszédeiből kivonatolt, valamint a békeszerződéseken, a kisebbségi egyezményeken és az emberi jogokon épült fel. Sándor József kiemelte az önrendelkezési jogot és az autonómiát is, amelyek összeférnek az állam szuverenitásával, sőt ennek kiegészítői. Hivatkozott a magyar nemzeti jog törvényre is, amelyet a nagy-szebeni kormányzótanács egy darabig érvényben lévőnek jelentett ki.

POLITIKAI PART, VAGY PASSZIV EGYESÜLET?

Sándor József kivül, akinek beszéde jó hatást tett úgy az erdélyi, mint az egész magyarságra, a bukaresti és a budapesti sajtóra egyaránt, dr. Grandpierre Emil volt főispán és kormánybiztos, dr. Fekete-Nagy Béla, az utolsó kolozsvári magyar polgármester és még mások beszéltek. A lelkesítő beszédek hatása alatt a gyűlés kimondotta elvben a szervezkedés szükségességét és egy 21 tagú bizottságot küldött ki, melynek az lett volna a feladata, hogy el-

alakult meg Kolozsváron a Magyar Párt elődje, a kisebbségi Magyar Szövetség

készítse a Magyar Szövetség szervezeti szabályzatát és munkatervét. Ezek azonban már készen voltak, mert a gyűlést előkészítő ötös-bizottság azokat már jóelőre kidolgozta. Az ötös-bizottság tagjai Sándor József kivül dr. Paál Árpád, dr. Zagoni István, dr. Róth Hugó és dr. Grandpierre Emil voltak és a gyűlés által kiküldött huszonegyes bizottság tulajdonképpen ezeket a szabályzatokat dolgozta át.

Az ötös-bizottság kezdettől fogva aktív parlamenti politikai pártot akart szervezni az erdélyi magyarság érdekeinek védelmére, mert elveszítettnek tartott minden pillanatot, amelyet a magyarság az új helyzetben passzivitással követ. Ezzel szemben a huszonegyes bizottság aktív politikai párt helyett, amelynek szabályai nem függnék közhatósági megerősítéstől, inkább egyesületi jellegű szervezkedést akart, a melynek alapszabályai természetesen közhatósági megerősítésre szorultak és így magukban hordták a biztos felosztás csirját. De ez az utóbbi felfogás érvényesült és 1921. július hatodikán, a Kolozsváron megtartott közgyűlésen így alakult meg a Magyar Szövetség, amelynek elnökévé báró Jósika Sámuel választották meg.

FELOSZLATJÁK A MAGYAR SZÖVETSEGET

Tekintettel azokra a nagy ellentétekre, amelyek a kezdeményező ötös-bizottság és a huszonegyes bizottság tagjai között részben fennállottak, el lehet

A szerelem halottjai

Egy fiatalember agyonlőtt egy leányt. Egy másik pár együtt menekült a halálba. Féltekenységi dráma két halottal Pécsen

Három halálos szerelmi dráma játszódott le a tegnapi nap folyamán. Az első csehországi Mühridch Ostrauban, ahol Valach Vladislav, egy jómódú kereskedő tizenkilenc éves fia a városon kívül eső sétányon két revolverlövessel megölte Baron Máriát, az egyik ottani szabómester leányát. A gyilkos fiu a tett elkövetése után elmenekült és egész éjszaka hiába keresték, míg ma reggel az egyik rendőrkutya egy közeli erdőben megtalálta holttestét. A nyomozás megállapította, hogy a fiatal fiu a szájába lőtt és nyomban meghalt. A ket-

tős tragédia oka az, hogy a fiúnak viszonya volt a leánnyal, aki azzal az ürüggyel, hogy várandóba került, megszökött és feljelentéssel fenyegette. Charlottenburghban egy Kobusch Erich ne-

képzelni azokat a szülési nehézségeket, amelyek között a Magyar Párt elődje, a Magyar Szövetség létrejött. Az idő persze az ötös-bizottságot igazolta és a felosztás jósolata, amely szerint a közhatósági jóváhagyással létrejött egyesületi szabályok alapján a Magyar Szövetséget az első alkalmas pillanatban felosztják, nemsokára bevált. Először a vezetőség ellen indítottak rendőrbírósi eljárást, azután házkutatást tartottak a Magyar Szövetség Boesckay-terti helyiségében és lefogták az irattartó, míg végül a helyiség lezárása, az alapszabályok módosítása és más végzetek után 1922. október 28-án a Bratianu-kormány rendeletére megtörtént a Magyar Szövetség felosztása.

A továbbiak már ismeretesebbek. A tízéves évforduló alkalmából azonban megemlíthetjük, hogy a Magyar Szövetség alakuló közgyűlésén megjelent kizárólag intelligens magyar közönség már tisztában volt sorsával. A megszállástól számított másfél éven keresztül senki sem tudta, hogy mi lesz. A párisi kisebbségi egyezményt, amelyről az erdélyi magyarságnak a postai levélcenzúra miatt sejtése sem volt, Sándor József szerezte meg illetékes helyről és miután angol nyelvből lefordította, 1920. augusztus 19-én az erdélyi magyar lapokban teljes terjedelmében közzétette. A magyarság annyira meg volt döbbenne a párisi szerződés intézkedéseinek lehetetlenségei miatt, hogy sokan a román kormány által szándékosan közzétett misztifikációt láttak benne és voltak, akik a cikk fordítottját és publikációját inzultálni akarták az utcán, mert árulónak tartották. Pedig a kisebbségi szerződés közzététele volt az ébresztő, hogy több vér ne folyjon és több anyagi kár ok nélkül ne érje az erdélyi magyarságot.

Ezen a nevezetes évfordulón a B. L. amellett, hogy nagy és küzdelmes részt vett a megindulás és az alakulás súlyos körülményeiben, nem teheti meg, hogy észrevétlenül suhanjon keresztül az erdélyi magyar kisebbség sorsdöntő dátumán, mert a múltan alapszik a jövő és a további küzdelmekre onnan kell, hogy az erőt merítsük.

Bányai Ernő

vü huszonhétéves fiatalember a menyasszonyával együtt elhatározta, hogy öngyilkosságot követnek el. Tegnapi este mindketten egy ismeretlen mérget vettek be, lefeküdtek és várták a halált. Ma reggel felébredtek és látták, hogy a mérge nem hatott.

Ekkor Kobusch revolverrel agyonlőtte menyasszonyát, majd önmaga ellen fordította a fegyvert. Mindketten szörnyethaltak.

A harmadik szerelmi dráma Pécsen játszódott le és

ugyancsak két áldozatot követelt. Itt Koller Lajos huszonhat éves lakatossegéd lőtte agyon Nagy Rozália huszéves masamódot, majd öngyilkosságot követett el. Mindketten meghaltak. A dráma oka: féltékenység.

HENRY DUPUY-MAZUEL

A SAKKJÁTÉKOS

REGÉNY Fordította KÜRTI PÁL

— Uram, — mondtam, — ha tudnék róla valamit, sejtethet, hogy hallgatnék. Ha önnek bármely keltely maradt volna, kénytelen lennék az okok iránt érdeklődni. Nem hiszem, hogy nemes embert súlyosabb sérelem érhetne, mint az ilyen gyanu.

— Félreértett — dadogta.

— Mondja inkább, hogy rosszul fejezte ki magát — vágtam vissza érelyesen.

— Bocsánatot kérek — szólt és elbucszott. Lekísértem a lépcső aljára és megkértem, hogy legmélyebb hódolatomat rakja öfésége lábai elé.

Kutató pillantást vetett rám, lóra pattant, sarkantyúzott és eltűnt a park mélyén.

— Szerencsés vadászatot! — kiáltottam utána.

Gondterhelten lépegettem fölfele. Wanda a lépcsőházban várt rám. Kérdésekkel halmozott el. Megmondtam: hajnal előtt utat-módot kell lelnem arra, hogy Boleszlávot kirántsam a csávából. Átkísért a műhelybe és egy vaskos füzet felől kérdezősködött, amelybe egy gyöngye pillanatban belekukkantott. Minden gondom ellenére elmosolyodtam.

— Nagy munka ez, édes kicsi lélek.

Közös sétánk óta így hívtam, mert a Wanda nevet az automata számára tartottam fenn. Hiszen csak a masina marad meg nekem, ő, az édes, megfoghatatlan lélek elszáll majd.

— Nagy tanulmány ez az emberi beszéd mechanizmusáról. Mert hiszen mi hiányzik a masináimnak, hogy tökéletesek legyenek? A beszéd. Az őrnagy is mondta. Jöjjön hát, lekecském! Egyedül önnek mutatom meg azt, amit ember még nem látott és nem hallott, mióta a világ áll; maga előtt tellebentem a fátvát a nagy művemről.

Megfogtam a csuklóján és bevezettem a terembe. Kértem, hogy maradjon a bejáratnál, magam pedig belelétem egy benyúló szobácskába. Néhány pillanatra visszajöttem, nyitva hagytam az ajtót és tap-

soltam. Egy fiatalember lépett ki és megállott a többi automata között.

— Nem ismerem ezt az automatát. Uj? — suttogta Wanda.

— Csöndesen! Mindjárt meglátjuk.

Még egyet tapsoltam és szorongó szívvel várakoztam. Talán husz másodperc mulott el. Aztán megmozdult az automata ajkai és szavak hangzottak el. Így szólt:

— A beszéd tehetsége hiányzott belőletek. Ujjongatok a boldogságtól, én elhoztam nektek a beszédet.

Wanda szép szemei telve voltak meglepetéssel s nyugtalansággal. Hosszu szünet után, elváltozott hangon, így szólt hozzám:

— Vigyázzon, lovag, tullepi emberi erejének határát.

Nem feleltem. Csöndesen visszamentünk a műhelybe. Ajánlottam, hogy pihenjen kissé. Hangtalanul szót fogadott. Éreztem, hogy a művem fölött érzett csodálata aggodalom vegyül. Ettől én is elbusultam megint és, ki tudja hányadszor, visszazentem Boleszláv szobájába.

Most is sakkozott Sophieval. Nagy örömmel fogadtak és a beteg mingyárt abba akarta hagyni a játszmát. Megakadályoztam benne, letelepedtem és csöndesen pipázva, figyeltem, hogyan számítgatják a húzásokat. Gondolataim a könnyed füstfelegeket követték és mindig csak egy kérdés körül keringtek: — Mit tegyek?

Meglatolgattam magamban az őrnagy legcsekélyebb szavát is. Földiéztam mozdulatait. Az archimandritára emlékezve elmosolyodtam. Arra gondoltam, hogy milyen mulatságos lett volna, ha magát Boleszlávot bujtatom a hüvelybe és az őrnagy szemeláttára sétáltatom meg. Aztán ismét elkomolyodtam. — Tekintetem követte a lépéseket a sakkasztalon és gépiesen számítottam az eredményt.

Megint az őrnagyra, majd az archimandritára gondoltam és egyszerre egy mentőüllet pattant ki homályos tőprengéseimből. Ime, Boleszláv mestere a sakkjátéknak, egyedül áll Európában, jobb játékos, mint maga Katalin, akit pedig verhetetlennek tartanak. Lelkemnek minden melegevel néztem és az ötlet csendesen kiteljesedett bennem. Képzetelem gigantikus méretű turbánnal ékesítette föl, széles szemöldökök

alá rejtőznek szemei és lecsüngő bajusz borul kartonajkaira. Dus török ruha kerül otthonkaja helyére, az ágy helyére pedig széles láda. Ezen aztán hangosan fölnevettem, úgyhogy a két játékos elesdálkozva nézett rám.

Minden magyarázatot nélkül visszatértem a műhelybe, nagy darab papírost kerítettem elő és írnom szaporá munkába kezdtem.

Néhány perc múlva Sophie állott mellettem. Egészen meg volt törve a Boleszláv mellett töltött két óra erőfeszítésétől és szinte csodaszámba ment, hogy még megállt a lábain. A rémület eltorzította arcánait.

— Az ukáz — szólt, — az ukáz, lovag ur! Nevettem és folytattam a rajzolást.

— Boleszlávot halálra keresik — lihegte.

Astra (Apolló) Mozdó

Brassó

Csütörtök, pénteken az első románul beszélő, éneklő film:

CIULEANDRA

fut.

A következő nagy bemutató, az operettek gyöngye

„CSAK TE“

(NUR DU) lesz.

A lagsági könyvek mindennap d. e. 9—12-ig délután 3—7-ig 110 Lei ellenében azonnal átvethető.

Az Ordinea

mindennap pontosan
megjelenik és mindennap
pontosan elkobozzák

A sajtószervezetek tiltakozása a törvénytelen hajsza ellen

Bukarest, január hó 8.

Ma már a harmadik napja, hogy az Ordinea nem kerül ki az utcára. Déli egy órakor, amikor az Universul nyomdájában elkészül a lap és a rikkancsok ki akarnak futni vele az utcára,

megjelennek a nyomda előtt a rendőrség emberei és az utolsó számig elkobozzák a lapot.

Armand Calinescu belügyi államtitkár ma

kijelentette, hogy

addig fogja folytatni az Ordinea elleni hadjáratát, amíg ez a lap teljesen be nem adja a derekát.

A két bukaresti sajtószindikátus a lap politikai magatartásától függetlenül, erélyes hangon tiltakozó nyilatkozatot szerkesztett, melyben a legélesebb hangon elítélik a kormány magatartását, amikor az alkotmány világos rendelkezései dacára az Ordineát napról napra elkobozzák.

Mi robbantotta ki a legújabb zsilvölgyi konfliktust?

Déva, január hó 8.

Dacára a téli időnek, az egész Zsilvölgyet újólag forró légkör fekszi meg. Lányától Lupényig, a hőmérő mindenütt forrpontot és nem fagypontot jelez.

Ez Zsilvölgye. Ott a légköri zavarokat, nem holmi poláris légáramlatok idézik elő, hanem a létkérdéssel összefüggő munkáskérdéseknek felszínre dobása okoz kisebb vagy nagyobb légköri nyomást.

Gherman képviselő szerint egyenesen a kormány utasítására, tizenöt százalékos munkabér-redukciót akarnak keresztülvinni.

A bérrevíziós javaslatot a társulat a kollektív szerződés 43 pontjára alapítva terjesztette elő. Ez alapon kéri a jelenleg érvényben levő munkabéreknek 15 százalékkal való lezállítását.

Az igazgatóság által benyújtott memorandumot, úgy a munkásszervezetek vezetősége, mint az összmunkásság, teljesen indokolatlannak tartják, azt szerintük titkos célkitűzéssel terjesztették elő.

Munkás álláspont szerint a kollektív szerződés 43 szakasza igenis megengedi a fizetések felülvizsgálásának kérdését esetben, ha az elsőrendű életszükségleti cikkek árai indexsz szerint jelentékenyen csökkenének. — Szerintük a társulat az indexsz összeállításánál erőszakosan járt el, továbbá teljesen figyelmen kívül hagyta a szakasz második bekezdésének ama rendelkezését, mely határidőhöz köti a felülvizsgálat megejtését.

Ugyanis munkásálláspont szerint, az indexsz összeállításánál, csak a szerződés 19

szakaszában takszative felsorolt hét elsőrendű közszükségleti cikk ára jöhet figyelembe, így liszt, cukor, zsír, szalonna, burgonya, bakkancs, míg ezzel szemben a társulat

félrevezetési és megtévesztési céllal 47 különböző cikk beszerzési ára alapján készített indexszet és így luxus cikkeket is az elsőrendű életszükségleti cikkek kategóriájába sorozva, akár tizenöt százalékos bérredukciót keresztülvinni.

De nem lehet a munkások szerint, a november hóról készített indexsz alapján — feléve azt, hogy az ellen tényleg nem lehetne kifogást emelni — már most bérredukciót kérni, mert a 43. szakasz második bekezdése kifejezetten előírja, hogy csak „hat hónaponként” lehet bármilyen félnek felülvizsgálatot kérni. Vagyis szerintük a társulat a november havi indexsz alapján csak ez év május havában kérhet felülvizsgálatot és bérleszállítást.

Íme, a kollektív szerződésnek ilyen különböző felfogásokból való értelmezése robbantotta ki a legújabb konfliktust, tette a légkört izzóvá. A munkások elkeseredése már azért is szerfölött nagy, mert

az elmúlt évben csak 3-4 munkanapon át dolgoztak és az ő statisztikai adataik szerint, az elmúlt évben tizenötmillió kersettől fosztották meg őket.

Egyebekben, értesülésünk szerint, az egész Zsilvölgyében példás rend és nyugalom uralkodik, a munkásság méltóságteljesen viselkedik és várja a memorandum tárgyalásának eredményét. Előreláthatólag a hét szombatján vagy a jövő hét hétfő napján veszi kezdetét a memorandum feletti tárgyalás.

Remélte, hogy a meglévő negyvenhez majd szállítanak a folyton riadókészültségben levő jegyzők akárhonnán annyit, amennyi a győzelemhez szükséges. Azt hiszi. Pedig aligha, mert a választók zöme felvilágosodott, pártatlan és hajlíthatatlan gazdaember, akik tudják, mire jó a prefektusi találmány, amely most az ilyen politikamentes lista összeállításával be is tetőződik. Tekintet nélkül a gyenge minőségre, csupa kiérdemesült liberális, avereszkanus, aktív román nemzetipárti magyar kigazda (?) mellett a román vezetők, Akik között egyetlen gazda sincs. Természetesen a lista vezetőjük is román. Káskaválgáros, aki annyiban mezőgazdasági szakértő, hogy a gazdák bőrére ő szabályozza a megyében a nyers sajt árát. Természetesen mindig úgy, hogy a káskaválon 60-70 százaléknál kevesebbet ne nyerhessen. Többet esetleg igen. Ez teszi alkalmassá a kamarai tagságra. Esetleg az elnökségre is.

Hamarosan elválik, mi lesz, ki lesz. Elég sajnós, hogy a prefektusi találmány idevezetett. Téli idején utazni, költeni. Csak azért, hogy korteseket jutalmazzanak kamarai tagsággal s hogy azoknak az álmagyar egzisztenciáknak, akik abból élnek, hogy a fiatal prefektus apparátusán keresztül a magyar testvéreket egymásra uszítják — legyen kegyerük.

A Gazdasági Egyesület tehát külön listán indul illusztris, nagy tapasztalatu vezetőivel és 16 kizgazdával a javából. Kétségtelenül a győzelem biztos kilátásaival.

Megyeszerte nagy a felháborodás a hatóságok kortestrukjei és a prefektusi paktum-szegés miatt. Jellemző a hangulatra, hogy a prefektusnak még ezek után is csak 23 jelöltet sikerült összefogdosnia. Egy kiszemelt derék széky kizgazda nem kért a megiszteltetésből és töröltette magát a prefektusi jelöltek sorából. Viszont egy udvarhelyi birtokost annyit környékeztek a prefektus emberei a jelöltség vállalására, míg az végül egészségi állapotára való hivatkozással menekült a rábeszélések elől.

A csendessé szomorodott széky városkában ölmosan szítal a hó. Lehorgasztott fejfel gazdasági gondok alatt roskadozva lézeng néhány ember az utcán. Talán még azok is rágódnak, miért a gazdasági bajok mellé még a testvéri gyűlölködés mérge is. A választási izgalmak. Miért? Miért? a prefektus ur tudja. Mi is...

Beke Miklós.

A munkáspárt és a revizionisták törnek előre a palesztinai választásokon

A polgári cionisták háttérbe szorultak

Jeruzsálem, január 8

Tegnap folytak le a palesztinai zsidó Nemzeti Tanács választásai, — amelyen feltűnő számban tört előre a munkáspárt, jelentős szavazatot kapott továbbá a revizionista párt.

Az angolbarát polgári cionisták, vagyis a Cionista Világszervezet jelenlegi vezetőségének hívei rendkívüli mértékben visszaszorultak.

A mandátumok a következőképpen oszlanak meg: 31 munkáspárti, 16 revizionista, 6 spányol zsidó, 5 óhitű, 3 polgári cionista és 3 jemenita. A nők pártja nem kapott egyetlen szavazatot sem. A kommunisták és a parasztpártiak nem vettek részt a választásokon.

Lemondott Englisch csehszlovák pénzügyminiszter a súlyos gazdasági válság miatt

Prága, január hó 8.

A kormányhoz közelálló lapok értesülése szerint Englisch csehszlovák pénzügyminiszter tegnap, szerdán kihallgatáson jelent meg Udrzal miniszterelnöknél, akinek rövid tanácskozás után beadta tárcájáról való lemondását. A lapok úgy értesülnek, hogy Englisch pénzügyminiszter lemondását családi okokkal indokolta meg a miniszterelnök előtt.

Englich pénzügyminiszter egyetlen szakminisztere volt a csehszlovák kormányban, mert semmiféle politikai párthoz nem tartozott. A cseh főváros gazdasági körének véleménye szerint a pénzügyminiszter lemondása mögött valójában nem is családi, hanem sokkal inkább politikai okok keresendők. A súlyos gazdasági válság enyhítésére a pénzügyminiszter bizonyos rendszabályokat akart életheléptetni s azok miatt komoly ellentétei támadtak a kormány többi tagjaival. Ezeknek az ellentéteknek konzekvenciáit vonta le Englisch és adta vissza pénzügyminiszteri tárcáját.

Csak politikamentesen...

EZ Ő, A SZÉKELYUDVARHELYI PREFEKTUS!

Féktelen hatósági terror és a megtévesztések láncolatával készül az udvarhelymegyei mezőgazdasági kamarai választás. Január 10-én dől el, hogy mennyit ért a prefektusi ravaszkodás

Székeludvarhely, január 8.

Annakidején elsőül a B. L. írta meg s fogott gyanút, mirevaló az a titokzatosság, mellyel Udvarhelymegyében a prefektus, illetőleg a tisztán adminisztratív ellenőrző hatáskörű pre-torok, négy szemközti adják az utasítást a mezőgazdasági községi bizottságok megválasztására — a jegyzőknek. Most már mi is tudjuk, a megye is.

A vármegyei Gazdasági Egylet és a prefektus ur között az volt a megállapodás, hogy a vármegyei mezőgazdasági kamarai választásoknak nem szabad politikai színt adni. A prefektus lemondott minden beleszólási szándékáról. Teljes bizalmáról és támogatásáról biztosította az Egyletet. Ez pedig jóhiszeműen és becsületesen látott a munkához. Kijelölte a nemzeti és politikai pártállásra való tekintet nélkül a megválasztandó kamarai tagokat. Arravalóság szerint, A prefektus ur pedig nagylelkűen ajánlkozott, hogy ő a községi bizottsági tagok megválasztását elintézi. Állta is az obligót. A választást elintézte. Kiadta az nkázt: csak politikamentesen! De ha mégis valahol valaki akad, aki a magyarpárt ellen-sége, addig azokból kell választani. Itt a mi-

nőség sem számít. Fő a jelleg. Ha ennek a megbízható elemnek a selejtése is kifogyott, akkor feltétlenül csinálják politikamentesen, mert ő erre parolát adott. De lehetőleg magyarpárti akkor se kerüljön be.

Szegény agyonfenyegetett jegyzők állták az utasítást. Amíg tartott a kormánypárti portéka, abból kimérték a megrendelt árut. A patient szerint igen egyszerűen. Titokban. Mikor pedig a jelölési határidő utolsó napjain egyes községek rájöttek, hogy itt valami készül s a közvéleménnyel akartak választani, azok részére nem adtak jelölő ívet. Elfogyott. Vagy még meg sem érkezett. Az egyetlen községnek, amelyik idejében felfigyelt a prefektusi találmányra, a szomszéd vármegyébe kellett jelölőívért mennie. Közben, ahol akadtak, — mert hála Istennek a legtöbb helyen nem volt — fényesen befutottak a prefektusi lista emberei — suttomban. Lehetek ezek a jó magyarok vagy negyvenen. Amellett néhány román. Mikor a prefektus azt a gárdát maga mögött érezte, nyíltan is felmondta a megegyezést, de ismét csak a megyei jelölések tizenkettedik órájában. Itt már engedékenyebben hangzott az ukáz. Magyarpártit egyet se! —

HIREK

A parlamenti szünet alatt a kormányparti honatya kerületében tartózkodik. Sela közben találkozik az egyik választójával:

— Na képviselő ur mit csinál erre felé?

— Nincs ülés barátom, hát lopjuk a napot.

— Már azt is?

— Na végre megrendszabályozzák Zelea Codreanuék.

— Várja meg a végét. En azt hiszem hogy a kormány csak Ordineát csinál a dologból.

— Jöjjenek a kereskedők Bukarestbe — mondja Manolescu. Ez is olyan mint a szakácskönyv stílusa, amelynek minden receptje így kezdődik:

— Végy ezt, végy azt.

Se a szakácskönyv, se Manolescu nem mondják, hogy niből?

— Magát is megnépszámlálták?

— Igen. A la Care-Mare

— Merénylet a konstancai gyorsvonat ellen. Bukarestből jelentik: A Csernavoda melletti Valul Traian állomás közelében állítólagos merényletet kíséreltek meg a konstancai gyorsvonat ellen. Az állítólagos merénylet, — mondja a jelentés, — mintegy fél méter távolságon megrongálta a sínket. A vizsgálat folyik.

— Befejezték a csehszlovák népszámlálást. Prágából jelentik: A népszámlálást az egész országban befejezték. A felvidéken az 1921. évi 2.997.048 főnyi lakóssal szemben most 3.329.412 lakost számoltak össze. Az Erdős Kárpátokban (Rusinszkóban) jelenleg 725.254 lakos lakik, míg 1921-ben az itteni lakosok száma csak 604.593 volt.

— Előadás egy motorkerékpáros afrikai utazásról. Közöltük, hogy H. G. Wolff németországi utazó-riporter jelenleg Brassóban tartózkodik. H. G. Wolff ponteken este fél 9 órakor a Honterus-gimnázium zenetermében vetített képekkel illusztrált előadást fog tartani benyomásairól és tapasztalatairól, amelyeket Németországból motorkerékpáron Afrikába történt utazása során szerzett.

— Meghalt Szabóky Alajos magyar pénzügyi államtitkár. Budapestről jelentik: Szabóky Alajos pénzügyi államtitkár ma reggel ötvennégy éves korában meghalt. Halálát tüdőgyulladás okozta.

— Csavargóként halt meg Heine unokaöccse. Prágából jelentik: Tegnap az egyik Prága felé vezető országúton egy csavargó külsejű ember holttestére bukkantak. Irataiból megállapították, hogy Heine Hanssal azonos és unokaöccse volt Heine Henriknek, a nagy német költőnek. Életére és foglalkozására nézve semmiféle közelebbi adatot nem sikerült szerezni. Állítólag már évek óta csavargásból élt.

— A mongoloid arcképnépvázlat eredménye. A dr. Fenyvessy László tanár által magyar mongoloid típusú arcképekre kitzított pályázat határéje december 31-én lejár. Az I. díjat (150 P.) dr. Ibrányi Endre orvos (Budapest) nyerte R. nyug. államtitkár arcképével. A II. díjat (100 P.) Szent-Imrey Béla mérnök (Szöd) fia arcképével, a III. díjat (50 P.) Bella Mária háztartási alkalmazott (Szárköld) önarcképével.

— Hírek a brassói rendőrségről. Parashiva Rahaian brassói lakos jelentést tett a rendőrségen, hogy amikor a cirkuszt elhagyta, Stăfănescu Jon újságárus megszöktette, majd minden ok nélkül megverte. Megindították az újságárus ellen az eljárást. — Vili Ilona brassói lakos jelentést tett a rendőrkvesztúrán fia, Gontea Vasile ellen, aki az öregasszonyt súlyosan megverte. — Nicolae Furnica békocsis egy csomagot adott át a rendőrkvesztúrán, amelyet egy utas felejtett a kocsiában. A csomagot igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

— A csukamájolaj minden tulajdonságával rendelkezik!
— Ize olyan, mint a legfinomabb xeresi bor!

ELIXIR PANGADUINE.

legfinomabb tokhal májkivonatból készült és rendelkezik a csukamájolaj minden hatékony tulajdonságával, csak hogy négyszer olyan erős.

Ajándék! Elegendő, ha a Georges Verglas cégnek, Bukarest, Str. Precupești Vechi No. 1 beküldi ezt a hirdetést a B. L.-ből, rendszeres felülbélyegzett borítékban és olvashatóan közli nevét és pontos címét ha azt akarja, hogy díjtalanul egy próbaküldemény Elixir Pangaduinet kapjon.

Rendben folynak a mezőgazdasági kamarai választások

Hét erdélyi vármegye választási eredménye

Kolozsvár, január 8.

A mezőgazdasági kamarai választások, amelyek tudvalevőleg nem egy napon folynak le, hanem megyénként állapítják meg a szavazás napját, megkezdődtek és rendben folynak.

A kolozsvári tartományi igazgatóságához Erdélyből eddig hét vármegye választásának eredménye érkezett be.

Szilágy megyében egy listát nyújtottak be, a melyen tizenhét nemzetipárti, két liberális, egy avéreskánus és hét magyarpárti jutott be a mezőgazdasági kamara vezetőségébe.

Kisküküllő megyében tizenhat nemzetipárti, négy magyar és négy szász kapott mandátumot.

— A vasut olcsóbbodását követelik Csehszlovákiában. Prágából jelentik: Az ország egész területén mozgalom indult meg annak érdekében, hogy a vasut mérsékelje tarifáját. Az akció úgy a személy-, mint a teherforgalomra vonatkozik.

— Egy hatvankét éves adótitstet ütött el a margithidi villamos. Budapestről jelentik: Szerdán délután 3 órakor súlyos kimeneteli szerencsétlenség történt a Margithidon. Az itt elhaladó negyves számú villamos elütötte az előtte kerékpározó Budai Dezső hatvankét éves adótitstet, aki súlyos sérüléseket szenvedett. Az egyre gyakrabban ismétlődő villamosszerencsétlenségek erősen nyugtalanítják a magyar főváros lakosságát.

— Február harmadikán tárgyalja a kuria Erdélyi Béla bűnpörét. Budapestről jelentik: A kuria február harmadikán tárgyalja a felesége, Forgách Anna színésznő meggyilkolásának vádát miatt a megelőző fórumokon életfogytiglani fegyházra ítélt Erdélyi Béla bűnpörét. A kuria tárgyalást Szőke tanácselnök fogja vezetni, míg a vádat Atányi koronabírószékhelyettes képviseli. A védelmet dr. Gál Jenő látja el.

— A klagenfurti jég hokkicsapat két napon át Szinajában vendégszerelt. Szinajából jelentik: A jég hokki sport nálunk most indult el a népszerűség útján. Különösen a bukarestiek karolták fel ezt a szép téli sportot. A Tennis Club Roman meghívására egy jóképesű osztrák csapat, a Klagenfurt érkezett két napos vendégszerelésre Szinajába. Az elmúlt telen a T. C. R. volt a Klagenfurt vendége, mely alkalommal az osztrákok nagy gólarányú győzelmet arattak a bukaresti együttes felett. — Gyenge jégviszonyok mellett a jég hokki mérkőzéseknek szépségű közönsége volt Szinajában. Első nap jelentős gólaránnyal győzött a Klagenfurt, tegnap azonban sikerült a TCR-nek eldöntetlen kicsikarnia. Eredmények: Klagenfurt—TCR 5:1. Az osztrák együttes érdekes küzdelem után győzött. Az egyesületes csapat és a technika feljebb egyéni játékosok ellen hiábavaló volt a T. C. R. minden lelkesedése. Tegnap reggel játszották a revánst: TCR—Klagenfurt 2:2. A román csapat várakozóan jól szerepelt a második mérkőzésen és sikerült eldöntetlenül végeznie a vendégcsapat ellen.

— Csökken az amerikai Unió polgárainak átlagos keresete. Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államok kincstári hivatala a napokban a következő táblázatot adta ki: 1928-ban 511 millió volt az USA-ban, akik évente egy milliónál magasabb adót fizettek. 1930-ban csak 342 egy milliónál magasabb adót fizető polgára volt az Egyesült Államokban. Az Egyesült Államok adófizető polgársága 1928-ban 25.22 milliárd adót fizetett. 1930-ban adók címén mindössze 16.42 milliárd dollár folyt be. Egy amerikai évi átlagos keresete 1928-ban 6196 dollár volt. 1930-ban csak 4975 dollár tett ki egy amerikai átlagos évi keresete. A prosperitv-nek úgy látszik befellegzett Amerikában.

— Mennyi lakosa van Bukarestnek? Bukarestből jelentik: A népszámlálás munkálatai teljes erővel folynak és már valószínűleg a legközelebbi napokban nyilvánosságra fognak kerülni a népszámlálás fővörös eredményei. Az eddigi megállapítások szerint 59.419 épületben és 135.689 háztartásban hajtották végre a népszámlálást. Az eddigi számítások szerint úgy látszik, hogy Bukarestnek 700—750 ezer lakosa van. A végeredményt még január 15-ike előtt fognak nyilvánosságra hozni.

— Ma újra megkezdődött a tanítás az ország összes iskoláiban. A karácsony és újév ünnepe után ma, csütörtökön reggel újra megkezdődtek az előadások az ország összes iskoláiban.

— Aenne Bickerich brassói dalestéje, csütörtökön, január 15-én a Honterus-gimnázium aulájában. Zongoránál: Bickerich Viktor tanár. — Jegyek holnaptól kezdve a Zeitschriftenzentrában. (G. Ongyverth koncertigazgatója.)

— Sztrájkhaláltól öt ezer angol szövömunkás. Londonból jelentik: Ma reggel öt ezer angol szövömunkás sztrájkhalált. Ellenintézkedésként a gyártulajdonosok félmillió munkás kizárására készülnek.

— Agyvértódulás, szívszorogás, nehéz légzés, félelemérzés, idegesség, fejfájás, lehangoltság, álmatlanság a természetes „Ferenc József” keserűviz használata által igen sokszor megszüntethetők. Tudományos megállapítások megerősítik, hogy a Ferenc József viz a makacs székszorulás mindenféle jelenségeinél a legjobb szolgálatot teszi. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Naszód megyében tizenhét nemzetipárti, öt szász és egy magyar került be.

Tordamegyében tizenhét nemzetipárti, két liberális és három magyar kapott mandátumot.

Maros megyében tizenhét nemzetipárti és tíz magyar jutott be a kamarába.

Arad megyében tizenöt nemzetipárti, öt avéreskánus, öt magyar és öt sváb kapott mandátumot.

Nagyküllő megyében nem sikerült pak-tumos listát összehozni és ezért egy hivatalos és egy ugynevezett földmives lista került szavazás alá. A hivatalos lista győzött, amelyen tizenhárom nemzetipárti, tíz szász és egy magyar kapott mandátumot.

— Véres utcai harc Kecskemét utcáin. Kecskemétről jelentik: Az elmúlt éjszaka véres verekezés játszódott le Kecskemét külvárosi utcáiban. A kecskeméti tűzrezrednél szolgáló tüzerek közül mintegy tizenötön irtózatosan berugva, a külvárosi utcákban garázdálkodni kezdtek. Egy rendőrszem rendre akarta inteni a duhaj tüzereket, de azok megtámadták a rendőrt, majd kövekkel bevették a közelben levő házak ablakait. A rendőr segítségért fűtült s nem sokára még öt rendőr érkezett erősítéssel s a bevett ablaku házak lakói is hozzájuk csatlakoztak, hogy egyesülve erővel vessenek véget a tüzerek garázdálkodásának. A tüzerek azonban lövöldözni kezdtek a tömeg felé, mire a rendőrök is elővették revolvereiket. A parázs utcai tűzharcban Deák Ferenc 25 éves főtűzért a revolvargolyók halálosan, öt társát pedig könnyebben megsebesítették. A verekezés kezdeményezőinek kézrekerítésére megindult a vizsgálat.

Iskolák Egyesületek

— A brassói római katolikus egyházi énekkar folyó évi január hó 9-én, pénteken este 7 órakor a rendes helyen próbát tart. Kérjük a tagok pontos megjelenését. A vezetőség.

— Unitárius estély Brassóban. A január hó 11-én, vasárnap a Redoutban tartandó unitárius estélyre az előkészületek nagy odaadással folynak. Ez lesz a farsang első magyar mulatsága, melynek ismert jöhíre annál inkább kelti fel a nagyközönség s különösen a táncot kedvelő aranyifjúság érdeklődését, mert az elsőrangú műsor mellett a legkiválóbb cigány fogja a zenét szolgáltatni. Jegyek előre a lelkesi hivatalban, Rózsater 10. szám alatt válthatók és vasárnap este 7 óráig a Redoutban a pénztárnál.

— A Brassói Székely Társaság bádigos, rézműves, kályharakó, pék, cipész, eszmadia, kovács, kertész és mészáros iparra keres tanulókat. Válaszbélyeggel ellátott levelek József Domokos főtitkárhoz címzendők. Brassó, Kálvin János-utca 3. sz.

— A konfirmáció oktatást a brassói magyar evangélikus egyházközségben a jövő héten megkezdjük. Ezután is felkérjük a szülőket, hogy serdülő gyermekeiket küldjék d. e. 8—12 óra között beiratkozás végett az evangélikus lelkesi hivatalba (Lópiac 34. emelet, jobb oldali lépcső). A lelkesi hivatal.

— Evangélikus vallásos estély Brassóban. Az új esztendő első vallásos estélyét jól fűtött templomunkban vasárnap, folyó hó 11-én tartjuk. Alkalmi beszédet mond Argay György pütkérci ev. lelkész, szaválnak: Sipos András hfalu alszegi lelkész és Nagy József, a kolozsvári ref. teológia szeniora. A nagy gondval összeállított programot ének- és zeneszámok teszik teljessé. A lelkesi hivatal.

Szerkesztői üzenetek

L. S. Marosvásárhely. Nem nyert.

— Z. A. Máramaroszi. A könyveket minden nehézség nélkül küldheti el Csehszlovákiából. Utilevele feltétlenül érvényes a mig felemlt taksáról szóló törvény — ha benyújtják — életbe nem lép, a régi illeték marad. Kérdés egyáltalában, hogy a már birtokban levő ut-levelek után a törvény életbelépésével is kell-e majd különbözetet fizetni?

Sorsjegyek, Uzon. A magyar sorsjegyek értéktelenek; az egyszer kihuzott nyeremények koronaértéke is minimális. A szerb sorsjegyek eredményét legközelebb megizenzük.

Dépa. Egy téli estén című verse nagyon gyöngé. Nem ajánljuk, hogy ezentul is versen törje a fejét.

Hadirokkant. Mária Radna. Legjobb volna, ha a Magyar Párt aradi tagozatához fordulna, ott majd utána néznek. Bizony szomorú, mikor egy hadirokkantnak az igazoló irata eltűnik valamely hivatal homályában s e miatt aztán segélyt nem kap s időt, pénzét pocskoltatnak vele. Sajnos, mi innen nem intézhetjük el a panaszt, de abból annyit mégis, hogy olyanoknak, akik módosak, nem kellett volna az önk-rovásán újévi segélyt adni s az irathánya miatt senkitől sem volna szabad ezt a nyomorult kis segítséget megtagadni.

KÖZGAZDASÁGI LAPOK

Meghiúsultak a nagy román kölcsönre vonatkozó külföldi tárgyalások

Mégis a Népszövetséghez fordul a kormány kölcsönért

Bukarest, január 8.

Az egyik jólinformált bukaresti lap ma azt az érdekes hírt közli, hogy a kormány teljesen lemondott arról a tervről, hogy a nagy kölcsön második transeát, melyet a Blair-csoport a francia Banque de Paris et de Pays bas útján felajánlott, felvegye.

E lap szerint az történt ugyanis, hogy az a bank 25 millió dollárt, azaz négy milliárd lejít ajánlott fel Románia részére és a kormány hónapokig tartó tárgyalások után sem tudta ezt a csoportot rábírni arra, hogy a felajánlott 25 millió dollár összeget legalább ötven millió-

ra emelje fel. A tárgyalások függőben maradtak, amíg Mironescu külügyminiszter külföldön Titulescuval ez ügyben hosszas megbeszéléseket folytatott. Ugy látszik ezeknek a megbeszéléseknek a következménye, hogy Mironescu instrukciók alapján a Blair-csoporttal folytatott tárgyalások megszakadtak és Románia teljesen új kölcsön-politikát akar a jövőben folytatni.

Ismeretes, hogy Titulescu már a múltban is állandóan tiltakozott az ellen, hogy súlyos feltételű kölcsönökre angazsálja magát Románia, ehelyett inkább a Népszövetség útján kösse meg azt a kölcsönt, melyre az országnak jelenlegi helyzetében szüksége van.

A cukor : monopólizálása küszöbön? A szesz A petroleum

Bukarest, január 8.

Írtunk már arról, hogy a kormány komolyan foglalkozik azzal a tervvel, hogy monopólizálja a szesz és a cukoripart, hogy aztán a két monopólizált ipari termelést külföldi pénzesportnak felajánlja.

A kereskedelemügyi minisztériumból nyert értesülésünk szerint nagy a valószínűsége annak, hogy e két monopólium megalakítását egy harmadik is követni fogja és ez — a petroleum-monopólium lenne.

A petroleum iparban ugyanis az a helyzet, hogy az idegen tőkével dolgozó nagytermelők teljesen legázolták a hazai kis termelőket és ennek következtében a román kézen levő petroleumipar majdnem megszüntnek tekinthető. A kistermelők ezért állandóan deputációznak a kereskedelmi minisztériumban, ahol érvényes rendszabályokat követelnek a nagyter-

melők ellen és így — állítólag — a kormány azzal a tervvel is foglalkozik, hogy a petroleumipart monopóliummá deklarálja. A monopóliumot a kormány aztán átadná külföldi tőkének és így mód volna arra, hogy míg egyrészt a teljesen felörlődött román kistermelőket kártalanítani tudná, másrészt a monopólium bére fejében nagyobb külföldi tőke juthatna be az országba. Sokkal nagyobb, mint amennyit a kormány a petroleumjárulékok fejében beinkasszál.

A kormány új monopólium programjába felölelte az állami erdők kitermelésének kérdését is. A kormány komolyan foglalkozik azzal a tervvel, hogy egy tőkeerős külföldi pénzesportnak átadja kitermelésre az összes állami erdőket és így a cukor, szesz, petroleum-monopóliumok bérbeadása után számolni lehet az állami erdők koncesszionálásával is.

A magyar tűzifavám felemelése miatt

Erdélyben 4.000 erdőmunkást bocsátottak el a tűzifatermelők

Manoilescu megbeszélésre hívta meg a tűzifásokat

Bukarest, január 8.

Grigorcea, Románia budapesti meghatalmazott minisztere jelentést küldött a kormánynak azokról a tárgyalásokról, amelyeket a magyar kormánnyal folytatott a felemelt tűzifabevitelivám visszavonása érdekében.

A tárgyalások, a jelentés szerint, eredménytelenek voltak, mivel a magyar kormány, legalábbis egyelőre, nem hajlandó a felemelt vámot leszállítani.

Amint már megírtuk, a magyar vám felemelése miatt Erdélyből ugyyszólván teljesen megszűnt a tűzifaexport és eddig mintegy 4000 erdőmunkást bocsátottak el a tűzifatermelők.

akik a kitermelést kénytelenek voltak becsúsztatni, minthogy a belföldi fogyasztás sem kielégítő, mert az enyhe tél miatt meglehetősen redukálódott a szükséglet.

A kormány most keresi azokat a módokat, amelyekkel az exportot újból beindíthatná a magyar piac felé. Manoilescu miniszter ma délután négy órára magához kérte a tűzifatermelőket, hogy velük a helyzetet megbeszélje.

Szakmai körökben bizonyosra veszik, hogy ez a tanácskozás nem lesz eredménytelen.

és a kormány a vám és a szállítási költségek nagymértvű redukálásával fogja a román tűzifa útját a magyar piacra lehetővé tenni.

Marakodnak a nagy koncon...

A belga érdekeltség 8 lejjel le akarja szállítani a román belföldi cukor árát

Bukarest, január 8.

A cukorkartell kebelében a legrövidebb időn belül szakadás állhat be. A cukorkartell belga érdekeltsége ugyanis már régebb idő óta elégedetlen a kartell jelenlegi vezetőségével. Ez az érdekeltség már több ízben ki is akart lépni a kartellból, azonban minden alkalommal sikerült az elszakadási törekvést leszelni. A belgák ugyanis azon a nézeten vannak, hogy a cukor árát tetemesen le kellene szállítani, mert csakis így lehet elérni azt,

hogy ezt az elsőrendű cikket tényleg fogyasztassa is a nagy közönség.

Ez volna az a mód, hogy a cukorgyárak a jelenlegi hasznuk fenntartása mellett továbbra is működhetnének anélkül, hogy állandóan ki legyenek téve a támadások pergőtüzének.

A belgák kilogrammonként hét-nyolc lejjel akarják leszállítani a cukor jelenlegi árát.

Ma még nem lehet tudni, hogy a belga érdekeltség kartellfelbontási törekvése eredményes-e, de már magában véve az a tény, hogy a belga érdekeltség, amely az ország leg-

nagyobb cukorgyáraiban részes, ezt a tervet nyilvánosságra hozta és hét-nyolc lejes árkülönbözetet ígér — tisztán mutatja, hogy már a kartellen belül is meg-sokalták a cukor urainak tulságosan nagy étvágát.

A cukorkartell különben holnap tartja igazgatóági ülését, amikor ez a kérdés is szőnyeg-re kerül. A cukorárak leszállításának kérdése különben abból az alkalommal lett aktuális, hogy Manoilescu kereskedelemügyi miniszter sorra magához rendelte a különböző ipari érdekeltségek vezetőit, hogy termékeik árának redukcióját megbeszélje velük.

Megint baj van a román export-tojással

Bukarest, január 8.

A Román Exporthivatal átiratot intézett a kereskedelemügyi minisztériumhoz, amelyben arról panaszkodik, hogy a romániai tojásexportőrök az utóbbi időben romlott tojásokat exportálnak, ami a román tojás hírére erősen rontja.

Amint ismeretes, nemrégiben vezették be Romániában a tojásmárkázást, amelynek az volna a célja, hogy csak válogatott árut szállítsanak ki az országból az exportőrök. — A márkázásnak már a kezdeténél előnye mutatkozott, amennyiben fellendült a román tojás iránti kereslet a külföldi piacokon. Ezt a konjunkturát akarták azok kihasználni, akik kevésbé jó árut vittek ki az országból. Ugy látszik a márkázás körül van a hiba, amelyet az illetékes szervek nem vesznek nagyon szigorúan. Az Exporthivatal szigorú rendszabályokat kér.

Kis közgazdasági hírek

Megírtuk, hogy január 15-én a buza-konferencia mintájára kukorica-konferencia lesz Bukarestben. A konferencián tárgyalni fognak annak az 50 milliónak a felhasználásáról, amelyet a kormány a költségvetésbe állított be a mezőgazdák támogatására.

A magyar-osztrák külkereskedelmi tárgyalások január 15-én kezdődnek meg. A tárgyalások felváltva Budapesten és Bécsben fognak folyni.

A jugoszláv tűzifatermelők Zágrábban gyűlést tartottak, amelyen felszólították a jugoszláv kormányt, hogy azonnal interveniáljon a magyar kormánnyal a felemelt tűzifavám leszállítása ügyében. A jugoszláv tűzifakivitel a magyar vám felemelése miatt ép úgy megrekedt, mint a román kivitel.

Kolozsváron nagyszabású akció indult meg az üzletbérek leszállítása érdekében. Aradon és Nagyváradon az erre vonatkozó tárgyalások a háztulajdonosokkal eredményesen végződtek. Itt a bérleszállítások nivója átlagos 15-20 százalék.

TŐZSDE

(1931. január 8.)

Zürich (nyitás): Berlin 122.82, Amsterdam 207.70, Newyork 516.05, London 25.0325, Milánó 27.01, Prága 13.2950, Budapest 90.2250, Belgrád 912.60, Bukarest 306.25, Varsó 57.85, Bécs 72.60.

Devizák (belföldi jegyzés): London 816.50, Zürich 52.67, Newyork 167.95, Berlin 40.12, Bécs 25.71, Prága 4.9950, Budapest 29.46, Milánó 8.84, Páris 6.6150, Amsterdam 68.

Valuták: Angol font 815, svájci frank 32.66, dollár 168, osztrák shilling 25.75, cseh korona 5, pengő 29.60, márka 40.10, olasz lira 8.85, francia frank 6.65, holland forint 68, dinár 2.95.

Keresünk

ügyes masamodlányt, aki eladásban jártas, mindhárom nyelvet bírja, február 15-iki belépésre. Vidékre ajánlatukat igény megjelöléssel küldjék:

CHIC DE PARIS, Brassó, Kapu-u. 23.

BRASOV—BRASSÓ BUCUREȘTI—BUKAREST
Kapu-utca 56—58. szám. L. Sárindar No. 6.
Telefon: 82 és 1-77 Telefonszám: 363/64, 373/70

ELOFIZETÉSI ÁRAK: Havonta 100, negyedévre 300 félre 600, évente 1200 lej. Magyarországra: negyed. évre 14, félre 28, évente 56 pengő. A többi külföld-államokba: negyedévre 420, félre 820, évente 1600 lej.
HIRDETÉSEKET felvesznek a kiadóhivatalok, a megbízottak, valamint minden bel- és külföldi hirdetőiroda. Részletes tárfiakkal készséggel szolgálunk.

MEGBIZOTTAK, ARAD: Strada Gheorghe Lazar 4 (Halmágyi Pál). — **KOLOZSVÁR:** Strada Dubalarilor 7 (Neumann Ignác). — **DÉS:** Osztián Kálmán Strada S. Barnutiu 10. **DÉVA:** Str. Ioan Creanga 2. (Balogh Géza), Telefon 17. Hunyad- és Alsófehérvármegyei részére. — **NAGYVÁRAD:** Str. Nic. Jiga 32. (Szabó Gyula). — **SZATMÁR:** Papp Géza-utca 15. (Kertész László). Szatmár- és Máramaros-megyei részére. — **NAGYSZEBE:** Str. Turnului 13. (Szigethy László). — **SZILÁGYOSOMLYÓ:** Helyperin Ernő. — **MÁROSVÁSÁRHELY:** Str. Baross G. 5. (Szabó Jenő). — **TEMEŠVÁR:** Berényi Lajos, Gátör 22/a. — **TORDA:** Str. Reg. Ferdinand 25. (Dénes József)
Megbízások felvételére és fizetések átvételére fenti hely. megbízottakon kívül a köv. központi megbízottak vannak feljogosítva: Bartha Géza, Dán Dániel, Gerő Sándor, Nadas Jenő.

APRÓHIRDETÉSEK

Hétköznap: egy szó 6, vastag betűkből 12 lej. Vasárnap 750, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Negyszeri hirdetés esetén 25% engedély. Állást keresőknek 25% kedvezmény. — A bukaresti kiadás részére: szavanként 3 lej, 50-szeri megjelenésnél 2 lej.

Vétel-eladás

Die Schöne Wienerin szabásmintás németnyelvű havi divatlap januári száma megérkezett. Ára 40.— lej. Brassói Lapok Könyvosztálya. (Vidék-re portó és ajánlási díj 15.— lej.) 11154

Jókarban levő Chevrolet luxus kocsij rezerva gumikkal eladó, esetleg motorbiciklivel elcsere-lendő. Cim: Kohn Sámuel Déva, Str. Reg. Ferdinánd 4. 11128

KOTTAT, hangszert, lemez, Bukarest új magyar zóneszeküzlete szállít leg-olcsóbban. Kérjen árjegyzéket „Scalá” Bukarest, Str. Regala 9. 20304

Allást nyer

UTAZÓT keres köz-szükségleti cikkeket el-adására nagy vállalat. Román nyelvű perfekt tudása előfeltétel. Rok-kant vagy nyugdíjas ro-mán tiszték előnyben. — Ajánlatok és referenciák „Existencia” jelige alatt a brassói kiadóban le-adandók. 11155

Jobb megjelenésű höl-gyeket magánfelek láto-gatására keresek, nap: 200—300 lej keresettel. Brassó, Közép-utca 10. Nagyné. Ugyanitt mun-kásnyak felvételnek. 11144

Szanatórium Dr. Riemer

Brassó.

Könnyű tüdőbetegek részére, 800 m. magasságban a brassói erdőtől körülvéve, szél- és ködmentes. Mo-derne gyógykezelés! Pneumothorax, Heliotherapia stb. Kétünő eredmé-nyek. Egész télen át nyitva. Bővebb felvilágosítás: Felsőfővény-utca 44-48. szám. — Telefonszám: 378. — Rendelés: Árvaház-utca, 2—6-ig.

Az asszony mondja léjének:
Amióta „VAS” cipőkrémét hoz-tál, cipőnk mindig fényes és a cipőbőr feltűnően puha.

Tanácsolom
minden háziasszonynak:
Csak „VAS” cipőkrém!

Lakás

Két fiatal embornak vagy leányknak teljes el-látást adok február 1-től jó házikosztal. Brassó, Románteplom-utca 57. 11150

Különbejáratu komfor-tos butorozott szoba eset-leg kettő, azonnal kiadó. Brassó, Árvaház-ut. 27. 11146

Modern, napos, külön-bejáratu butorozott szoba fürdőszobával 1—2 sze-mély részére kiadó. Érte-kezni 12—3-ig Brassó, Vár-ut. 126. 11148

KERESEK Brassóban egyszobás, esetleg alko-los vagy kétszobás üres lakást, lehetőleg fürdő-szobával, abszolút cse-nes helyen, mérsékelt ár-ért. Részletes ajánlatokat „Tiszta és világos” jel-igére a brassói kiadóba. 11122

Kiadó egy jól butoro-zott szoba. Bukarest, Str. General Lahovari 28. 11135

MÉRLEG KÉSZÍTÉST VÁLLALUNK! — Cim „Franco Románul”, Brassó, Virágsor 12. 11140

Szívünk mély fájdalommal tudatjuk, hogy a legjobb férj, édesapa, testvér, gyermek, só-gor és rokon

Szén Balázs

C. F. R. vasúti kalauz

életének 42-ik évében, rövid, súlyos szenvedés után f. hó 7-én megszűnt élni.

Drága halottunk hült tetemét f. hó 9-én d. u. 3 órakor fogjuk a derestyei-ut, Olt-utca 7 sz. alatti gyászhatól a magyar evengelikus teme-tőbe örök nyugalomra kísérr.

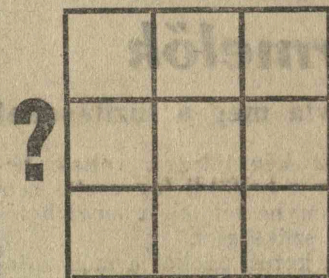
Brassó 1931, január hó 8.

A gyászoló család.

Ujtsa meg lejárt előfizetését!

2000 lejt készpénzben

kap mindenki, aki cégünk-től egy áruválasztékot rendel az alanti 6 csoport valamelyikéből lej 225 árban (portóra és költségekre külön 35 lej) és ugyan-akkor beküldi az alábbi rejtvény megfejtését.

Hogyan lörlénik a rejtvény megfejtése?

A négyszög egyes kockáiba beírunk egy egytől kilencig terjedő számjegyet, olyan-formán, hogy a függőleges, a vízszintes és az átló vonalaknál, az összedás eredménye 15-öt tegyen ki. A 15-ös összeg az össze-adásnál minél gyakrabban kell kijöjjön.

A csomagok tartalma:

1. csoport	2. csoport	3. csoport	4. csoport	5. csoport	6. csoport
1. Egy gyapju trikó	1. Hat részből álló bőr pénzárca.	1. Gillette-védjegyl borotvakészülék	1. Hajvágó gép, két rezerva késsel.	1. Egy petróleum-lámpa.	1. Kakuk fallóra 3 évi garanciával.
2. Egy gyapju alsó-nadrág (féll)	2. Egy elegáns női ridikül.	2. Egy Gillette-véd-jegyl borotva-penge.	2. Egy cigarettatár-ca revolver alak-ban.	2. Egy Solingen véd-jegyl borotva.	2. Egy nikkel do-hányszelence.
	3. Egy Toilette-ka-zetta tükörrel fel-szerelve.	3. Egy Solingeni nikkel-olító házi használatra.	3-4. Két pár mand-zetta.	3. Egy Solingen véd-jegyl zsebkés.	3. Egy pár mand-zettagomb.
		4. Egy elegáns ci-garettatárca nik-kelből.	5. Egy ezüst keresz-t.	4. Egy pár elegáns női harisnya bár-milyen színben.	4. Egy cigarettatár-ca revolver for-mában.
		5. Egy zsebkés, So-lingeni márká.	6. Hozzávaló ezüst-nyaklánc.	5. Egy pár férfi zokni különböző szí-nekben.	5. Egy kulcslánc börről.
ára összesen 225 L.	ára összesen 225 L.	6. Egy riasztó revol-ver, németgyárt-mány 6 töltény-nyel.	ára összesen 225 L.	6. Egy cigarettatár-ca revolver-alak-ban.	ára összesen 225 L.
		7. Kulcslánc börről, ára összesen 225 L.		ára összesen 225 L.	

1. A rejtvény-megfejtést legálabb egy csoport áruválasztékra szóló rendeléssel együtt kell beküldeni, olvashatóan és tiszta papírra írva, a feladó által aláírva.
2. Minden személy, aki beküldi a rejtvénymegfejtést a megrendeléssel együtt, elismervényt kap tőlünk, amely feljogosítja a fentemlített prémium elnyerésére.
3. A 2000 lejes díjat mindenki megkapja, aki pontos megoldást küld be. Nem sorsjegyhúzás!
4. Rendeléseket és megfejtéseket csak 1931 január 31-ig fogadunk el. 1931 febr. 15-én lesz a pré-miumok kiosztása. Ugyanazon a napon a B. L.-ban közölni fogjuk a rejtvény pontos megfejtését és a nyerők listáját. Ez az utolsó határidő, amelyet nem fogunk meghosszabítani.
5. Kockázat nincs! Ha megrendelt áru nem fog tetszeni, úgy azt 8 napon belül visszavesszük és azonnal visszaküldjük pénzét.
6. Rendelésnél szíveskedjék csak a sorozatok számát: 1, 2, 3, stb. megjelölni.

Rendelések és megfejtések címzendők:

Depozitul Universal „BECO” Cernauți, Str. General Micescu 11.